

KORRALDUS

11.03.2026 nr DM-133426-18

Aktsiaselts Direct Consulting Lehtma sadama vee erikasutuse keskkonnaloa nr KL-525242 andmine

1. OTSUS

Arvestades Aktsiaselts Direct Consulting (registrikood 10575472, aadress Harju maakond, Tallinn, Lasnamäe linnaosa, Peterburi tee 2f, 11415) esitatud vee erikasutuse keskkonnaloa (*keskkonnaloa*) taotlust ja võttes aluseks veeseaduse (*VeeS*) § 191 lg 1, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (*KeÜS*) § 41 lg 1 p 1, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (*KeHJS*) § 3 lg 1 p 1, § 6 lg 1 p 17, 17¹, § 9 lg 1, § 11 lg 6², 2³, 4, 6, 8 ja 8¹, ja § 12 lg 1¹ p 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 53 lg 2 p 2 ja 3, § 61 lg 1, otsustan:

1.1. Anda Aktsiaseltsile Direct Consulting tähtajatu keskkonnaluba nr KL-525242 vee erikasutuseks Tareste lahes (VEE3214000): Lehtma sadama (Lehtma tee 3, Lehtma küla, Hiiumaa vald, Hiiu maakond, kü 39201:004:0937) akvatooriumi ja faarvaatri regulaarne hooldussüvendamine mahus kuni 50 000 m³ aastas, süvenduspinnase kasulik paigutamine erosiooni vähendamiseks sadamast lõunasse jääval rannaalal ja madalal merealal (alad 3.1. ja 3.2) ja kaadamine Kärkla kaadamisalal (KAS0000007) mahus kuni 15 000 m³ aastas.

1.2. Määrata keskkonnaloa nr KL-525242 seire nõuded loa vormidel V8, V10 ja V16 ning töökorralduslikud nõuded loa vormidel V10, V11 ja V16.

1.3. Määrata keskkonnaloale nr KL-525242 kõrvaltingimus:

1.3.1. Keskkonnaametil on õigus keskkonnaloa muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks lähtuvalt seire tulemustest.

1.4. Korraldus jõustub Aktsiaseltsile Direct Consulting teatavakstegemisel.

2. ASJAOLUD

2.1 Taotluse läbivaatamine

Aktsiaselts Direct Consulting (registrikood 10575472, aadress Harju maakond, Tallinn, Lasnamäe linnaosa, Peterburi tee 2f, 11415, *arendaja*) esitas 21.10.2019 Keskkonnaametile vee

erikasutus keskkonnaloa (*keskkonnaloa*) taotluse[1] Lehtma sadama akvatooriumi ja sissesõidukanali regulaarseks süvendamiseks ja süvenduspinnase kaadamiseks. Vee erikasutustööd viiakse läbi Hiiu maakonnas Hiiumaa vallas Lehtma külas Lehtma tee 3 kinnistuga (katastritunnus 39201:004:0937, registriosa nr 1248733) piirneval merealal Tarestelahes. Vee erikasutustööde raames on planeeritud regulaarsed süvendustööd (kuni 50 000 m³ aastas) ja süvendatud pinnase kaadamine. Taotletakse tähtajatut keskkonnaluba.

Keskkonnaamet pidas esitatud infot piisavaks keskkonnaloa menetluse algatamiseks.

2.2 Taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

2.2.1. Loa andja teavitas 06.11.2019 kirjaga[2] arendajat menetluse ja keskkonnamõju hindamise (*KMH*) algatamisest (vt ptk 3.1.). Lisaks küsis Keskkonnaamet 06.11.2019 kirjaga[3] kohalikult omavalitsuselt täiendavalt arvamust nõuetekohaseks tunnistatud taotluse kohta (KeÜS § 43 lg 2¹). Kohalik omavalitsus ettepanekuid ei esitanud.

2.2.2. Loa andja teavitas avalikkust loa menetluse algatamisest 06.11.2019 väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks teavitati menetluse algatamisest kohalikus ajalehes Hiiu Leht (KeÜS § 47 lg 2).

2.2.3. Alates 01.01.2020[4] tuleb kõik keskkonnaloa taotlused esitada keskkonnaotsuste infosüsteemi (*KOTKAS*) kaudu, seega palus Keskkonnaamet KMH aruannet nõutele vastavaks tunnistades[5] ühtlasi esitada KMH aruande tulemustest lähtuvalt täiendatud taotlus KOTKAS.

2.2.4. Arendaja esitas 09.09.2025 KOTKAS KMH aruande tulemustest lähtuvalt täiendatud keskkonnaloa taotluse nr [T-KL/1029920](#)[6] ja 29.09.2025 lisaselgitused[7] (29.09.2025 lisaselgitused).

2.2.5. Täiendatud taotluse kohaselt taotletakse tähtajatut keskkonnaluba Lehtma sadama akvatooriumi ja faarvaatri regulaarseks süvendamiseks mahus kuni 50 000 m³ aastas, süvenduspinnase kasulikuks paigutamiseks liiva erosiooni kompenseerimiseks alale 3.1. ja 3.2 ning kaadamiseks Kärkla kaadamisalale (KAS0000007) (vt joonis 1). Lähtuvalt KMH aruandest on taotlusele lisatud tööde kirjeldus. Pumpsüvendajaga pumbatakse pinnas mööda toruliini süvenduspinnase paigutuse alale 3.1. või süvenduspinnase vaheladustusplatsile maismaal. Võimalik on ka akvatooriumist süvendatud liiva kuhjamine kopaga otse kaile ja sealt edasi maismaal asuvale vaheladustusplatsile. Maismaal olevalt vaheladustusplatsilt viiakse pinnas veokitega erosiooni all kannatavale rannale (süvenduspinnase paigutuse ala 3.2). Teatud juhtudel ei ole pumpsüvendaja kasutamine ja süvenduspinnase paigutamine alale 3.1. ega vaheladustusplatsile ja sealt edasi alale 3.2 võimalik. Sellisel juhul teostatakse süvendustööd kopaga, kopaga süvendamisel paigutatakse pinnas pargasele ja transporditakse Kärkla kaadamisalale. Täiendatud taotlus on kooskõlas KMH aruandes tooduga.

Joonis 1. Taotluses märgitud vee erikasutuse piirkonnad on märgitud sinisega.

2.2.6. Keskkonnaamet pidas täiendatud taotlust piisavaks ning teavitas 16.10.2025 kirjaga [8] arendajat, kohalikku omavalitsust ja menetlusosalisi keskkonnaloa menetluse jätkamisest. Täiendatud taotluse osas esitas ettepanekud 21.10.2025 kirjaga [9] Riko Noormets ja 29.10.2025 kirjaga [10] Igor ja Lia Prigoda (vt ptk 3.6).

2.2.7. Lähtuvalt esitatud ettepanekutest palus Keskkonnaamet ettevõttel 23.10.2025 kirjaga [11] esitada lisaselgitused. Keskkonnaloa menetlus peatus kuni lisaandmete esitamise ajani (KeÜS § 49 lg 1¹).

2.2.8. Aktsiaselts Direct Consulting esitas lisaselgitused 05.11.2025 kirjaga [12] (05.11.2025 lisaselgitused) (vt ptk 3.6).

2.2.9. Loa andja teavitas 17.11.2025 Aktsiaselts Direct Consulting keskkonnaloa nr KL-525242 andmise otsuse eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja saatis menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks (HMS § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 48 lg 1, 3 ja 4). Lisaks avaldati teadaanne 17.11.2025 Hiiu Lehes. Keskkonnaamet tegi menetlusest teatamisel ja eelnõude avalikustamisel ettepaneku, et avalikku arutelu ei korraldata, kui menetlusosalised ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtjaks esitanud selle suhtes vastuväiteid (HMS § 50 lg 2 p 1, lg 3).

2.2.10. Avalikku arutelu ei korraldatud kuna menetlusosalised ega avalikkus ei ole esitanud loa menetluse ajal vastavaid ettepanekuid ega vastuväiteid avaliku arutelu korralduse osas.

2.2.11. Eelnõudele esitasid ettepanekud ja vastuväited 05.12.2025 kirjaga[\[13\]](#) Igor ja Lia Prigoda ja 05.12.2025 kirjaga[\[14\]](#) Riko Noormets. Ettepanekuid ja vastuväiteid on käsitletud ptk 3.7.

2.2.12. Keskkonnaamet edastas 16.12.2025 kirjaga[\[15\]](#) ettepanekud ja vastuväited Aktsiaseltsile Direct Consulting tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks (HMS § 49 lg 3). Keskkonnaamet palus esitada lisateave lähtuvalt esitatud ettepanekutest (kaadamise prognoositav maht, väline eksperthinnang pumpamise tehnoloogia kasutamise kohta jne). Keskkonnaamet määras lisateabe esitamise tähtajaks 23.01.2026. Keskkonnaloa menetlus peatus kuni lisaandmete esitamise ajani (KeÜS § 49 lg 1¹).

2.2.13. Aktsiaseltsile Direct Consulting palus 22.01.2026 kirjaga[\[16\]](#) pikendada lisateabe esitamise tähtaega kuni 23.02.2026, kuna on viibinud välise eksperthinnangu koostamine.

2.2.14. Keskkonnaamet pikendas vatsavalt taotlusele 22.01.2026 kirjaga[\[17\]](#) lisateabe esitamise tähtaega kuni 23.02.2026. Keskkonnaloa menetlus peatus kuni lisaandmete esitamise ajani (KeÜS § 49 lg 1¹).

2.2.15. Aktsiaselts Direct Consulting esitas lisateabe koos Bauest OÜ[\[18\]](#) poolt koostatud eksperthinnanguga (*Bauest OÜ eksperthinnang*) 20.02.2026 kirjaga[\[19\]](#). Esitatud selgitusi ja Bauest OÜ eksperthinnangut on käsitletud ptk 3.7.

2.2.16. Keskkonnaamet korrigeeris loa vormi ja korraldust lähtuvalt eelnõule tehtud ettepanekutest, ettevõtte 20.02.2026 esitatud lisateabest ja Bauest OÜ eksperthinnangust. Kui eelnõu või taotlust muudetakse pärast väljapanekut isiku kahjuks, kelle õigusi eelnõu või taotlus puudutab, teavitab haldusorgan teda sellest ning annab talle võimaluse tutvuda eelnõu või taotlusega ja esitada selle kohta ettepanekuid ja vastuväiteid (HMS § 49 lg 4). Keskkonnaamet ei saatnud uuesti loa korraldust ja loa vormi tutvumiseks, kuna sisse viidi täpsustusi juba esitatud nõuetesse ning täpsustati tööde korraldamises lähtuvalt ettepanekutest. Sisse viidud muudatused on täpsustavat laadi ja ei ole tehtud puudutatud isikute kahjuks.

2.3 Keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

Keskkonnaamet algatas keskkonnamõjude hindamise Aktsiaselts Direct Consulting loa andmise menetluse käigus (vt ptk 3.1).

[\[1\]](#) Taotlus on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 21.10.2019 nr 14-6/19/640 all.

[\[2\]](#) Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 06.11.2019 kirja nr 14-6/19/640-2 all.

[\[3\]](#) Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 06.11.2019 kirja nr 14-6/19/640-3 all.

[\[4\]](#) 23.10.2019. a määruse nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa

andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“.

[5] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 22.05.2025 kirja nr 6-3/25/7361-4 all.

[6] Registreeritud KOTKAS 09.09.2025 menetluse nr M-133426 all.

[7] Registreeritud KOTKAS 01.10.2025 numbriga DM-133426-3.

[8] Registreeritud KOTKAS 16.10.2025 numbriga DM-133426-4.

[9] Registreeritud KOTKAS 22.10.2025 numbriga DM-133426-5.

[10] Registreeritud KOTKAS 30.10.2025 numbriga DM-133426-7.

[11] Registreeritud KOTKAS 23.10.2025 numbriga DM-133426-6.

[12] Registreeritud KOTKAS 23.10.2025 numbriga DM-133426-8.

[13] Registreeritud KOTKAS 08.12.2025 numbriga DM-133426-11.

[14] Registreeritud KOTKAS 08.12.2025 numbriga DM-133426-12.

[15] Registreeritud KOTKAS 16.12.2025 numbriga DM-133426-13.

[16] Registreeritud KOTKAS 22.01.2025 numbriga DM-133426-14.

[17] Registreeritud KOTKAS 22.01.2025 numbriga DM-133426-15.

[18] Registrikood 11220064, aadress Harju maakond, Rae vald, Peetri alevik, Tuleviku tee 10, 75312.

[19] Registreeritud KOTKAS 20.02.2025 numbriga DM-133426-16.

3. KAALUTLUSED

3.1 Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse luba ja kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju (KeHJS § 3 lg 1 p 1 ja p 2).

Keskkonnamõju hindamine oli kavandatava tegevuse jaoks kohustuslik, kuna kavandatav tegevus on KeHJS-e mõistes olulise keskkonnamõjuga (KeHJS § 11 lg 3, § 6 lg 1 p 17, 17¹). Lehtma sadama KMH aruande koostas Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ (ELLE). KMH aruanne „Lehtma sadama akvatooriumi ja sissesõidukanali regulaarse süvendamise ja süvenduspinnase kaadamise keskkonnamõju hindamise aruanne“ tunnistati nõuetele vastavaks 22.05.2025 kirjaga[1]. **KMH aruandes jõuti järeldusele, et kavandatava tegevusega võivad kaasneda mõjud ning nende leevendamiseks on vaja rakendada Lehtma sadama KMH aruande ptk 5 nimetatud keskkonnameetmeid. Kui meetmed võetakse arvesse, siis ei ole eeldada olulise keskkonnamõju ilmnemist ning tegevust võib lubada.**

Keskkonnaamet arvestab loa andmisel Lehtma sadama KMH aruande ptk 5 toodud meetmeid (vt alaptk 3.2.1.2 ja 3.2.1.3).

3.2 Kaalutlused loa andmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga - sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p

13).

Vee erikasutuse keskkonnaluba antakse tähtjatu, va kui tegevus on ühekordne (VeeS § 189 lg 1 ja lg 1 p 2). Ettevõtte taotleb tähtjatut keskkonnaluba, kuna sadam vajab toimimiseks regulaarset süvendamist, senise praktika kohaselt ligikaudu 15 000-25 000 m³ aastas. Lehtma sadama KMH aruandes käsitleti tähtjatut tegevust, süvendamine mahus kuni 50 000 m³ aastas. Lähtuvalt eeltoodust annab Keskkonnaamet tähtjatu keskkonnaloa.

3.2.1 Lubatav tegevus

3.2.1.1 Arendajal on keskkonnaluba vaja, kui süvendatakse merd või paigutatakse mere põhja süvenduspinnast mahuga alates 100 kuupmeetrist (VeeS § 187 p 8) ja kaadatakse mahuga alates 100 kuupmeetrist (VeeS § 187 p 11).

Arendaja kavandab süvendamist aastas mahus kuni 50 000 m³, süvenduspinnase kasulikku paigutamist liiva erosiooni kompenseerimiseks alale 3.1. ja 3.2 ning kaadamist Kärkla kaadamisalale (KAS0000007). Liiva paigutamine erosiooni kompenseerimiseks on süvendpinnase kasulik paigutamine HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendi[2] kohaselt (*beneficial use*, veeseadus § 187 p 8, p 11, HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendi p 7.2.1.ii (*beach nourishment*)).

3.2.1.2 Looduskaitseaduse (LKS) § 38 lg 3 kohaselt on ehituskeeluvööndis uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud. Ranna ehituskeeluvööndi ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele[3]. KeÜS § 55 sätestab, et kui keskkonnaloaga lubatavaks tegevuseks või sellise ehitise püstitamiseks, mille jaoks ehitusluba ei anta enne keskkonnaloa andmist, on vaja kehtestada detailplaneering, ei anta keskkonnaluba enne sellise detailplaneeringu kehtestamist.

Käesoleval juhul ei kavandata uute rajatiste rajamist. Süvendatakse olemasoleva sadama akvatooriumi ja sissesõiduala, pinnase paigutamine randa erosiooni vähendamiseks ei ole ehitise rajamine (vt p 3.2.2.8.3).

3.2.1.3 Keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kaadamisele on olemas alternatiivsed võimalused süvenduspinnase taaskasutamiseks või ladestamiseks maismaal viisil, mis ei kujuta ohtu inimese tervisele ega keskkonnale ega ole ebaproportsionaalselt kulukas (VeeS § 192 lg 3 p 9) või kui tegevusega kaasneb keskkonnoaht (KeÜS § 52 lg 1 p 6, VeeS § 192 lg 3 p 10).

Keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kavandatav tegevus ei vasta õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4). Ranna kaitse eesmärk on rannal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine (LKS § 37 lg 1 p 1 koosmõjus LKS § 34).

Lehtma sadama varasema süvendamise käigus on toimunud vaid kaadamine Kärkla kaadamisalale. Selline tegevus viis liivased setted looduslikest rannaprotsesside süsteemist välja

ning põhjustas Tareste lahe läänekaldal paikneva liivaranna erosiooni. Lehtma sadama KMH aruandes analüüsiti sellest lähtuvalt alternatiivseid asukohti süvenduspinnase paigutamiseks. Lehtma sadama KMH aruande raames leiti alternatiivsed asukohad süvenduspinnase paigutamiseks (vt joonis 1):

- *esimene eelistus paigutada alale 3.2;
- *teise eelistusena paigutada alale 3.1;
- *kaadamine Kärkla kaadamisalale (vajadusel).

Kärkla kaadamisalale kaadamine ei ole eelistatud alternatiiv. Sellele vaatamata on Kärkla kaadamisalale kasutamine vajalik, kuna tehnoloogiast lähtuvalt ei ole 100% ulatuses võimalik paigutada pinnast kasulikult alale 3.2. ja 3.1.

KMH aruande lk 10 on viidatud mh, et veokitega randa vedamisel võivad tekkida raskused, näiteks vajalikud kokkulepped maaomanikega, kogumahus pinnasevedu ebareaalne, jne. Seega on oluline praktika kujundamine ja parima praktika väljatöötamine. Lähtuvalt eeltoodust kogu materjali paigaldamine alale 3.2. ei ole realistlik.

Ka alale 3.1. ei ole alati võimalik liiva pumpamine, sest alati ei ole pinnasepumba kasutamine tehniliselt võimalik. Seda kinnitab Bauest OÜ eksperthinnang ja lisaselgitused ettevõtte 04.06.2025 kirjas[4], 29.09.2025 kirjas[5] ja 05.11.2025 kirjas[6]. Pumpamine ei ole võimalik näiteks kompensatsiooniala kai ääre süvendamisel ja kompensatsiooniala kaugema osa süvendamisel (pumpsüvendaja toruliin ei ole piisavalt pikk, tulenevalt kai kujust ja järsemate pöörete vältimiseks tuleb toruliin paigutada suurema kaarega). Teatud juhtudel võib pumpamine olla ka väheefektiivne. Pumpamine muutub väheefektiivseks väga pika toruliini korral (vt k p 3.6.1.). Pumpamise efektiivsust mõjutavad ka ilmastikuolud ja sadama kasutusintensiivsus (toru takistab sadama sissesõitu, sadama kasutamise võimaldamiseks ei saa teostada pidevalt töid). Lähtuvalt eeltoodust on vajalik ka koppsüvendaja kasutamine. Siiski, koppsüvendajaga ei saa liiva kompensatsioonialalt kai peale ladustada ja sealt alale 3.2 teisaldada, kuna kail on ees kõrge lainemurdja (vt joonis 2). Seega kompensatsioonialalt kopaga süvendatud pinnas tuleb tõsta pargasele ja kaadata Kärkla kaadamisalale.

KMH aruande ja ettevõtte selgituste kohaselt võib erakorraliste tormide korral olla vajadus ka kiireloomulisteks süvendusteks sissesõidul (vt joonis 2). Sel juhul on vajalik koppsüvendaja kasutamine, sest seda tehnikat ei ole vaja kohale tellida. Koppsüvendaja kasutamine on vajalik, kui toimub sissesõidu ala sügavuse suurendamine (saavutamaks sügavus 6,5-7,5 m). Moreeni süvendamist ei toimu tavapärase hooldussüvenduse raames.

Ettevõtte selgitas 20.02.2026 kirjas[7], et Kärkla kaadamisalale kaadamise mahtu ei ole võimalik täpselt hinnata, kuid see peaks olema võimalik vähemalt mahus 15 000 m³. Arendaja on 29.09.2025 kirjas rõhutanud, et materjal, mis on võimalik välja pumbata ka pumbatakse.

Joonis 2. Piirkonnad, mille süvendamisel võib olla vajalik süvenduspinnase kaadamine Kärkla kaadamisalale.

Lähtuvalt eeltoodust ei ole võimalik kogu süvenduspinnast paigutada randa erosiooni kompenseerimise eesmärgil. See ei ole tehnoloogiliselt võimalik ega olemasoleva teabe põhjal majanduslikult proportsionaalne lahendus. Ainult pumpsüvendaja kasutamiseks võib olla vajalik sadamaspetsiifiliste erilahenduste väljatöötamine (vt p 3.6.1.). KMH aruande kohaselt on sobilik ka kombineeritud lahendus – süvenduspinnase paigutamine aladele 3.1. ja 3.2. ning vajadusel kaadamine Kärkla kaadamisalale. KMH aruandes on ette nähtud kindlad piirkonnad süvenduspinnase paigutamiseks, tehnoloogiad ja minimaalsed kogused liiva randa paigutamise osas ala 3.2. osas. KMH aruande lk 22 on toodud, et setete jõudmine rannale Kärkla kaadamiskohast on vähetõenäoline. Sinna kaadamisel viiakse rannasetted nn süsteemist välja ja uputatakse need avamerre, kust nende jõudmine randa on sisuliselt välistatud. Randade taganemise kiirus ning erosiooniala ulatus seetõttu suure tõenäosusega kiireneb. Seega on oluline keskkonnaloas selgelt välja tuua, millistel juhtudel saaks kaadamist Kärkla kaadamisalale lubada.

Suures osas on hooldussüvendustööd kindla regulaarsusega, süvenduse igakordne maht sõltub ilmastikutingimustest. Seega on regulaarseid töid lähtuvalt senisest praktikast võimalik ka ette planeerida ja vastava tehnoloogia tellida. Vajadusel on võimalik kombineerida pumpsüvendaja ja koppsüvendaja kasutamist. **Koppsüvendaja kasutamise osakaal peab olema minimaalne ja vaid vajaduspõhine, alati peab eelistama pinnase pumpamist ja pinnase paigutamist aladele 3.1. ja 3.2. Koppsüvendaja kasutamine ja pinnase kaadamine Kärkla**

kaadamisalale võib toimuda, kui:

- * süvendatakse sügvamatest kihtidest moreeni;
- * on vajalikud tormide järgsed kiireloomulised süvendamistööd sadama sissesõidul (vt joonis 2). Kiireloomulised tööd kopsüvendajaga on lubatud mahus, mis tagaks sadamasse sissepääsu kuni regulaarsete hooldustöödeni;
- * kui süvendatakse kompensatsiooniala (vt joonis 2), kuid pumpamistehnoloogia kasutamine ei ole võimalik (toimub kai ääre süvendamine või kompensatsiooniala kaugema osa süvendamine).

Tööde teostamisel tuleb tagada, et aladele 3.1 ja 3.2 paigutatakse üldjuhul ligikaudu 50% süvendatud liivast.

KMH aruande kohaselt ei kaasne meetmeid järgides tegevusega keskkonnoahtu ega ole vastuolus ranna kaitse eesmärkidega. Keskkonnaloas täpsustakse kaadamisega seotud asjaolusid tagamaks, et materjal, mis on võimalik välja pumbata ka pumbatakse.

KMH aruandes on peetud vajalikuks teostada koguste seiret ja ranniku seiret ning vastavalt seire tulemustele tegevust korrigeerida. See tähendab, et kui ilmneb, et rakendatavad meetmed ei ole piisavad, kasutatavad tehnoloogiad ei ole asjakohase, on vajalik rakendatavad meetmed üle vaadata ja täiendada või tehnoloogiat muuta.

Lähtuvalt eeltoodust märgitakse keskkonnaloale tegevuse tehnoloogia, seatakse keskkonnaloale nõuded seoses pinnase paigutamisega (vt alaptk 3.2.2.3, 3.2.2.4, 3.2.2.5) ja kaadamisega (vt alaptk 3.2.2.2), markeeritakse, et **tööde korraldamisel peab lähtuma sellest, et kaadamine Kärkla kaadamisalale ei muutuks valdavaks** (vt alaptk 3.2.2.5). Seatakse seire nõuded (vt ptk 3.2.3). Lähtuvalt seire järeldustest on võimalik keskkonnaloa muutmine või kehtetuks tunnistamine (vt p 1.3.1). Keskkonnale seatakse vastav kõrvaltingimus (vt ptk 3.3). **Meetmed on sobilikud ja vajalikud keskkonnoahu vältimiseks. Kogu pinnase randa paigutamine võib omada paremaid tulemusi, siiski, nimetatud meetme rakendamine pole realistlik (ala 3.2 osas) või oleks ettevõtet oluliselt rohkem koormav (sadamaspetsiifiliste erilahenduste väljatöötamine, vt p 3.6.1. ala 3.1. osas) kui kombineeritud lähenemine. KMH aruande kohaselt on ka välja pakutud kombineeritud lähenemine piisav. Seega on kombineeritud lähenemise koos pideva seirega proportsionaalne.** Meetmete rakendamisel puuduvad alused kaadamise keelamiseks Kärkla kaadamisalal.

3.2.1.4 Vee erikasutusega võib kaasneda heljumi teke ja toitainete/ohtlike ainete vabanemine setetest, st võib muutuda vee kvaliteet. 07.10.2022 kinnitati keskkonnaministri käskkirjaga nr 357 veemajanduskavad ja meetmeprogramm lisadega^[8]. 2022-2027 veemajanduskavade eesmärgiks on mh pinna - ja põhjavee vähemalt hea seisundi saavutamine. Veemajanduskavade meetmeprogrammi (VMK) kohaselt on oluline uutest ja olemasolevatest koormusallikatest tuleneva veekogumi ohustatuse vältimine, et saavutada merekeskkonna hea seisund (VeeS § 31 lg 1 p 6). Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2021-2027 kohaselt on 2027. aastaks seatud veekogumi seisundi eesmärgiks hea^[9].

Kavandatava tegevuse mõju pinnaveele tuleneb eelkõige pinnase süvendamisest ning kaadamisel merekeskkonda eralduvast heljumist. Lisaks eralduvad setete liigutamisel merekeskkonda võimalikud setete koostises olevad saasteained ja orgaanika. Reostus võib tekkida avarii tagajärjel.

Lehtma sadama KMH aruandes toodi välja, et olemasolevate andmete kohaselt ei ole pinnas reostunud, varasemast on olemas teave ka vee kvaliteedi kohta. Senise tegevuse käigus on puudunud oluline mõju vee kvaliteedile. Siiski, markeeriti süvendustööde eelse süvenduspinnase seire vajadus ning regulaarse veekvaliteedi seire vajadus. Lähtuvalt KMH aruandes toodust määratakse keskkonnaloale vastavad seire kohustused (vt alaptk 3.2.3.1 ja 3.2.3.2). Seire tulemustega peab arvestama tööde korraldamisel (keelatud reostuse pinnase kaadamine ja randa paigutamine, süvendamisest lisanõuded, eutrofeerumise ilmingutel lisameetmete seadmine eksperthinnangu alusel, vt alapunkt 3.2.2.1, 3.2.2.2.3-3.2.2.2.4, 3.2.2.3.9, 3.2.2.4.6, 3.2.3., 3.2.3.2). Meetmete rakendamisel ei kaasne veekogumi seisundi halvenemist ega paisata vette ohtlike aineid.

Lehtma sadama KMH aruandes tuuakse välja, et kui peetakse kinni tööohutusest ja tehnika korrashoidust, ei ole avariide oht ja sellega kaasnev reostus tõenäoline. Avarii korral on oluline kohene reageerimine. Keskkonnaloale seatakse vastavad nõuded (vt alaptk 3.2.2.6 ja 3.2.2.7).

3.2.1.5 Eesti Merestrateegia[10] kohaselt on Eesti mereala keskkonnaseisundit mõjutavaks surveteguriks mh tööd, mis mõjutavad merepõhja terviklikkust ja hüdrograafilisi tingimusi. Merestrateegia üheks keskkonnasihiks on, et merepõhja terviklikkus on tasemel, mis tagab ökosüsteemi funktsioneerimise ja struktuuri.

Vee erikasutusega kaasneb vahetu merepõhja kadu. Taotluse kohaselt süvendatakse juba kasutuses olnud sadamat ja kaadamine toimub olemasolevale kaadamisalale. Seega lisanduvat merepõhja kadu ei toimu. Ala 3.1. on 0.1583 km² suurune piirkond, kuhu setted liiguvad ka looduslikult süvendustööde mitteteostamisel. Alal on mõne aastaga tekkinud märkimisväärne liivakeel. Seega on merepõhi pidevas muutuses ning liiva pumpamisel nimetatud alale ei toimu muutuseid, mis oluliselt erineksid looduslikest protsessidest, ei kaasne merepõhja kadu. Oluline on järgida ettenähtud töökorraldust (vt alaptk 3.2.2.4). Ala 3.2. on 0.4922 km² suurune piirkond, kuhu setted paigutatakse rannale või väga madalasse vette, piirkonda, mis on tugeva erosiooni mõju all. Seega tegevusega kaasneks merepõhja ja ranna stabiliseerumine, merepõhjakadu ei toimu. Oluline on järgida ettenähtud töökorraldust (vt p alaptk 3.2.2.3).

Lisaks kaasneb töödega heljumi levik, mis võib häirida elustikku ja elupaiksid. Siiski, tegemist on liivase pinnasega, mis settub kiiresti. Siiski on KMH aruandes peetud oluliseks tuule kiiruse järgimine tööde korraldamisel süvendamisest ja kaadamisel (vt alapunkt 3.2.2.1.1, 3.2.2.2.3).

Meetmete rakendamisel ei kaasne ebasoodsat mõju mereelupaikadele, oluline on fikseerida keskkonnaloas tegevus kui ka vajalikud meetmed.

3.2.1.6 Looduskaitseaduse kohaselt on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik

häirimine paljunemise, poegade kasvatamise ning rände ajal. Lisaks, keelatud on kaitsealuste kui ka teiste looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal (LKS § 55 lg 6 ja lg 6¹). Vee erikasutusega kaasnev heljum ja müra mõjutavad vee elustikku kui ka linnustikku.

Lehtma sadama KMH aruande kohaselt on asjakohased kalastikuga seotud piirangud (15.04.-15.06) pinnase paigutamisel alale 3.1. ja lindude rändeaegsed piirangud (15.04.-15.05.) Kärkla kaadamisalal. KMH aruandes nähti ette kahlajate seire, lähtuvalt kahlajate seirest võivad lisanduda ajalised piirangud alale 3.1. ja 3.2. Tuule kiirust tööde korraldamisel peab heljumi leviku piiramiseks järgima süvendamisel ja kaadamisel Kärkla kaadamisalal.

Arendaja on taotluses välja toonud, et Kärkla kaadamsialale kaadamisel ajalise piirangu seadmine on asjakohane, kui kaadamisala hakatakse kasutama ka teiste sadamate süvendamisel püsivalt ja suures mahus. Arendaja on 29.10.2025 kirjaskirjaga selgitanud, et KMH aruande ptk 5.1.3 on linnustiku mõjude leevendamise ajaline meede küll toodud, kuid mõju hinnangu peatükis on seda meetet eksperdi poolt täpsustatud (KMH aruande lk 36 ptk 4.3.3.1) „Kevadise rände alal on Lehtma sadamast idas ning kirdes, sh mitte kaugel alternatiiv 2 kaadamisalast võimalik täheldada teatud suurenenud lindude tihedust. Ornitoloogi hinnangul Lehtma sadama süvendamis-kaadamistööd siiski merelinnustikule olulist mõju ei avalda, kuna põhjaloostik taastub suhteliselt kiiresti. Ajaliste piirangute seadmine kevadise rände ajale (15. aprillist 15. maini) võib olla asjakohane, kui kaadamisala hakatakse kasutama ka teiste sadamate süvendamisel püsivalt ja suures mahus.“

Siiski, 2024. a kevadel tehtud merelindude rändeaegse loenduse põhjal[11] on ka Lehtma sadama ümbruses ja sadamast idas ja kagus olnud arvukalt rändel peatujaid, eriti aule ja mustvaeraid, aga ka merivarte, tõmmuvaeraid ning kala-, hõbe- ja naerukajakaid. KMH aruande lisas „Lehtma sadama KMH raames tehtud merelindude alane eksperthinnang, on toodud, et „Lehtma piirkonda kasutavad toitumisalana saartel ja laidudel pesitsevad kajakad ja tiirud, kelle näol on tegemist kalatoiduliste lindudega“. Suurenenud heljumi kontsentratsioon vees võib vähendada sukeldavate lindude nägemisraadiust ning seeläbi mõjuda ka saagipüüdmise efektiivsust. Teatud kriitilistel perioodidel, nagu talv ning pesitsusaeg, on toidu kiire ning efektiivne kättesaamine lindudele eluliselt tähtis[12]. Samuti võivad kalad hädase vee vältimiseks liikuda eemale kaadamisalast või sügavamatesse kihtidesse[13], mis omakorda vähendab lindudele kättesaadavat toidubaasi. Sellest tulenevalt on tõenäoline vähemalt kaadamisega kaasneva heljumi mõju rändeaegsetele peatumiskohtade kvaliteedile ja lindude toitumisvõimalustele, kuna heljum mõjutab ka kalatoidulisi linde.

Selgitame, et kaadamisala paikneb rahvusvahelise tähtsusega linnualal (IBA), täpsemalt Põhja-Hiiumaa IBA alal. Lisaks, EOÜ on 06.06.2023 kirjaga[14] teinud Kliimaministeeriumile ettepanekud Põhja-Hiiumaa looduskaitseala (LKA) moodustamiseks (*LKA moodustamise ettepanek*). Ringkonnakohus on leidnud 30.01.2025 kohtuasjas nr 3-23-1539 p 11, et loastamisel on asjakohane arvestada ka aladega, mis suure tõenäosusega kaitse alla võetakse. Riigikontrolli on oma 11.03.2025 auditis[15] soovitanud kliimaministril muuta LKS-i ja metsaseadust ning

luua reeglid, et vältida loodusväärtuste kahjustamist aladel, mille suhtes on algatatud hüvitusala loomine. Seega, joonistub välja põhimõte, et loostamisel tuleb arvestada ka kavandatavate looduskaitsealadega, et mitte muuta laiemate eesmärkide hilisemat saavutamist võimatuks - loostamisel tuleks arvestada ka kavandatavate piirangutega. Lisaks, Euroopa Kohus on rõhutanud, et ka juhul, kui liikmesriik pole ornitoloogilistele kriteeriumidele vastavat ala erikaitsealana kaitse alla võtnud, tuleb neid alasid seisundi halvenemise eest kaitsta (vt Euroopa Kohtu otsust asjas C-96/98, Komisjon vs Prantsusmaa)[16]. Kaadamisel tekkiv heljum mõjutab ka kalatoidulisi linde. Isegi kui mõju ei ole tavapäraselt nõ olulisel tasemel, on kaitsealade puhul lävend erinev. Kaitsealal tegevuse kavandamisel ja elluviimisel tuleb lähtuda suuremast ettevaatusest kui mujal, sest kaitsealadel kehtivad looduskaitseseadusest ja teistest õigusaktidest tulenevad erinõuded. Veel enam, käesolevalt ei ole täpselt teada, mis mahus ja sagedusega on reaalne vajadus Kärkla kaadamisalale kasutamiseks (vt ptk 3.2.1.3). Seega, käesolevalt on oluline ettevaatuspõhimõtte rakendamine ja ajalise piirangu seadmine (15.04-15.05) Kärkla kaadamisalale kaadamisel (vt p 3.2.2.2.2).

Nii ala 3.2 kui ka ala 3.1 piirkonnas on võimalus, et rannas pesitsevad linnud. Alal 3.1 puhul tuleks arvestada Tareste maastikukaitsealal pesitsevate rannikulindudega. Alal 3.2 võivad pesitseda III kaitsekategooria liigid väike- ja liivatüll, aga ka tildrid ja tiirud. Looduskaitseaduse kohaselt on keelatud nii kaitsealuste kui ka teiste looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal (LKS § 55 lg 6 ja lg 6¹). Rannale liiva paigutamisel ja rannal tehnikaga liikudes on oht, et rannas asuvad lindude pesad koos munade või poegadega tallatakse ja maetakse ladustatava materjali alla. Pealegi paigutatakse liiva veealusele liivakehale (ala 3.1) ja veepiirile (ala 3.2), mis tegelikult sõltuvalt veetasemest võib mõjutada ka heljunit ranna lähedal, seeläbi ka toitumistingimusi.

KMH aruande lk 36 on välja toodu, et „Linnustiku uuringu läbiviimise hetkel puudus teave alternatiiv 3 asukoha kohta, seetõttu pole uuringus seda eraldi käsitletud. Alternatiiv 3 on atraktiivne ala läbirändavatele kahlejatele. Selleks, et välja töötada võimalikud meetmed läbirändavate kahlejate kaitse osas, tuleks enne süvendamis-kaadamistöödega alustamist läbi viia kahlejate rändeagne loendus alternatiiv 3 piirkonnas ning seda korrata 5 a pärast.“ Lisaks on KMH ptk-s 5.1.3 „Meetmed elustiku kaitseks“ toodud välja vajadus seada leevendavad meetmed kahlejate kaitseks.

Väike- ja liivatüll aga ka tildrid on kahlajad, kelle osas nähakse ette seire vajadus ja meetmete väljatöötamise vajadus. Tüllide, tildrite ja tiirude pesitsus kestab juuli keskpaigani. Kaitsealuste liikide puhul on põhjendatud tegevuse planeerimisel lähtuda ettevaatuspõhimõttest. Kuna rannaalal on planeeritud teha töid mitme aasta jooksul tähtajatult, siis kujuneb rand pesitsemiseks järjest sobivamaks. Näiteks tüllide pesitsemise tõenäosus seal üha suureneb. Seega on ka piirang vähemalt tüllide pesitsusperioodi ajaks üha asjakohasem. Lähtuvalt eeltoodust nähakse ette tegevuse piirang 15.04-15.07 alal 3.1 ja 3.2 (vt p 3.2.2.3.2. ja 3.2.2.4.2.). Kui viie aasta pärast selgub seire käigus, et kahlajaid ranna-alal ei esine, siis on võimalik ajaline piirang loa tingimustest eemaldada. Loa muutmise aluseks saab olla konkreetne eksperdi suunis (vt alaptk 3.2.3.5).

Selgitame, et kevadisel ajal on võimalik teostada kiireloomulisi süvendustöid, kui pinnas paigutatakse sadama kõrval olevale platsile ning peale pinnase tahenemist veetakse rannaalale. Seega ei ole välistatud ajakriitiliste tööde tegemine kevadel navigatsiooniohutuse tagamiseks.

Lisaks seatakse nõuded piiramaks heljumi leviku (vt p 3.2.2.1.1, 3.2.2.2.3).

3.2.2 Nõuded vee erikasutuseks

Lähtuvalt taotlusest, käesolevast korraldusest ja Lehtma sadama KMH aruande ptk-st 5 määratakse keskkonnaloale määratakse järgnevad nõuded ja tingimused (VeeS § 193 lg 1 p 6, 8, 9 ja 12 ja KeÜS § 53 lg 1 p 6):

3.2.2.1 Süvendamise nõuded (tabel V10)

3.2.2.1.1. Vältida tööde teostamist üle 10 m/s põhjatuultega heljumi leviku piiramiseks.

3.2.2.1.2. Süvendustööde planeerimisel tuleb võtta arvesse setteanalüüside tulemusi ja tööde käigus tuleb jälgida setete koostist. Kui leitakse ohtlike ainete sisaldusi setetes, tuleb konsulteerida Keskkonnaametiga ja reostunud setete osas välja töötada eraldi tegevusplaan.

3.2.2.2 Kaadamise nõuded (tabel V11)

3.2.2.2.1. Kaadamine Kärkla kaadamisalale ei ole eelisel tegevus, seda on lubatud kasutada vaid juhul, kui kasulik paigutamine ei ole võimalik. Koppsüvendaja kasutamine ja pinnase kaadamine Kärkla kaadamisalale võib toimuda, kui (1) süvendatakse sügvamatest kihtidest moreeni; (2) on vajalikud tormide järgsed kiireloomulised süvendamistööd sadama sissesõidul. Kiireloomulised tööd koppsüvendajaga on lubatud mahus, mis tagaks sadamasse sissepääsu kuni regulaarsete hooldustöödeni; (3) kui süvendatakse kompensatsiooniala, kuid pumpamistehnoloogia kasutamine ei ole võimalik (toimub kai ääre süvendamine või kompensatsiooniala kaugema osa süvendamine).

3.2.2.2.2. Keelatud kaadamine Kärkla kaadamsalal kevadise lindude rände ajal 15.04.-15.05.

3.2.2.2.3. Kaadamist vältida tugevate põhja- ja kirdekaarte tuulte korral (üle 10 m/s).

3.2.2.2.4. Reostunud setete kaadamine ei ole lubatud.

3.2.2.2.5. Pargaste liikumised tuvastatakse AIS andmete alusel ja see võimaldab kontrollida süvendatud materjali vedavate pargaste ettenähtud liikumisasalas püsimist.

3.2.2.2.6. Süvendatud materjali kaadamisalale vedava pargased võivad liikuda ainult piki laevateed, mis on kooskõlastatud sadamakapteni ja ta osakonna poolt.

3.2.2.3 Süvenduspinnase paigutamine alal 3.2 (tabel V11)

3.2.2.3.1. Süvenduspinnase paigutamiseks eelistada alternatiivi 3.2.

3.2.2.3.2. Keelatud pinnase paigutamine perioodil 15.04-15.07. Kui viie aasta pärast selgub seire käigus, et kahelajaid ranna-alal ei esine, siis on võimalik ajaline piirang loa tingimustest eemaldada. Loa muutmise aluseks saab olla konkreetne eksperdi suunis.

3.2.2.3.3. Defitsiidi kompenseerimiseks peab vedama erosiooni all kannatavale rannale liiva 5 aastaste tsüklitega. Ühe 5 aasta tsükli jooksul minimaalselt 25 000 m³ liiva, st minimaalselt keskmiselt 5000 m³ aastas. Võimalusel korral esimesel aastal vedada randa 15 000 m³ liiva ning järgneval neljal aastal minimaalselt 2500 m³ liiva aastas.

3.2.2.3.4. Setete transpordiks kasutada olemasolevaid ühendusteid või rannariba madala

veeseisu korral. Kasutada saab näiteks kallurveokeid või traktoreid. Kasutada saab tööde korraldust, kus liiv kallutatakse ligipääsuteest alates kaldale ja juba maha pandud liivast tekib veokile edasi liikumiseks alus. Sel viisil saab kallast liivaga täita pikalt ja ligipääsuteede puudumine või sobimatus ei ole piiravaks asjaoluks.

3.2.2.3.5. Liiv tuleb rannale kallata esmajoones erodeerunud rannanõlva merepoolsele küljele. Kuhjasid ei pea laiali lükkama, kui see esteetiliselt vastuvõetamatu pole.

3.2.2.3.6. Liiv tuleb paigutada rannale ja võimalikult madalasse vette. Eelistatult sügavusele kuni 0,5 m, maksimaalselt 1-1,5 m sügavusele.

3.2.2.3.7. Tuleb jälgida, et setete paigutamisel Lehtma jõe suudmesse säiliks vee väljavool jõest.

3.2.2.3.8. Enne pinnase paigutamist tuleb kalapüügivahendite asukoht ja vajadusel selle liigutamine omanikuga kokku leppida.

3.2.2.3.9. Reostunud setete kasutamine liiva ärakande kompenseerimiseks ei ole lubatud.

3.2.2.3.10. Pinnase veoks rannaäärsele alale veoautodega tuleb teha kokkulepped kinnistuomanikega.

3.2.2.4 Süvenduspinnase paigutamine alal 3.1 (tabel V11)

3.2.2.4.1. Teise eelistusena paigutada süvenduspinnas asukohta 3.1.

3.2.2.4.2. Keelatud pinnase paigutamine perioodil 15.04-15.07. Kui viie aasta pärast selgub seire käigus, et kahlajeid ranna-alal ei esine, siis on võimalik ajaline piirang loa tingimustest eemaldada. Loa muutmise aluseks saab olla konkreetne eksperdi suunis.

3.2.2.4.3. Kui toimub pinnase pumpamine alal, tuleb jälgida, et torujuhtmest väljuv vee ja sette segu ei hakkaks randa erodeerima. Selleks tuleb torujuhet pidevalt ümber tõsta.

3.2.2.4.4. Tuleb jälgida, et setete paigutamisel Lehtma jõe suudmesse säiliks vee väljavool jõest.

3.2.2.4.5. Enne pinnase paigutamist tuleb kalapüügivahendite asukoht ja vajadusel selle liigutamine omanikuga kokku leppida.

3.2.2.4.6. Reostunud setete kasutamine liiva ärakande kompenseerimiseks ei ole lubatud.

3.2.2.5 Vee erikasutusega kaasneva võimaliku negatiivse keskkonnamõju vähendamise meetmed (tabel V16)

3.2.2.5.1. Vee erikasutuse teostamisel tuleb lähtuda ilmastikuoludest, ajalistest piirangutest ja meetmetest, mis on toodud vastavalt tegevustele ja asukoha alternatiividele tabelis V10 ja V11.

3.2.2.5.2. Esimesena eelistusena kasutada süvenduspinnase kasulikku paigutamist KMH aruandes märgitud aladele 3.2. ja 3.1. Koppsüvendaja kasutamise osakaal peab olema minimaalne ja vaid vajaduspõhine, Kärkla kaadamisalade kasutamine võib toimuda vaid põhjendatud juhtudel. Tööde teostamisel tuleb tagada, et aladele 3.1 ja 3.2 paigutatakse üldjuhul ligikaudu 50% süvendatud liivast, st tööde korraldamisel peab lähtuma sellest, et kaadamine Kärkla kaadamisalale ei muutuks valdavaks.

3.2.2.6 Parima võimaliku tehnika kasutamine (tabel V16)

3.2.2.6.1. Töödel kasutatav tehnika peab olema töökorras ja ei tohi põhjustada täiendavat pinnase- ega veereostust.

3.2.2.6.2. Aluste hooldamiseks kasutatavaid kemikaale ning kütuseid tuleb nõuetekohaselt hoiustada.

3.2.2.6.3. Kaadamisel kasutatavad pargased peavad olema mehitatud koolitatud ja kogenud personaliga, ökonoomsed, piisava mahutavusega, hea manööverdusvõimega.

3.2.2.7 Toimingud avarii korral (tabel V16)

Saasteainete looduskeskkonda sattumisel, avarii või selle ohu korral kohe võtta tarvitusele abinõud avariilise reostuse peatamiseks ja likvideerimiseks või ennetamiseks.

3.2.2.8 Muud asjakohased meetmed (tabel V16)

3.2.2.8.1. Tööde tegija on kohustatud kasutama keskkonnaloa taotluses kirjeldatud tehnoloogiat ja töökorraldust ning teostama töid mahus, mis on toodud Keskkonnaametile esitatud taotluses. Keskkonnaloale kantud nõuete mitte täitmise korral on Keskkonnaametil, vastavalt KeÜS § 62 lg 2 ja veeseaduse § 194 lg 2 p 4 õigus tunnistada keskkonnaluba kehtetuks.

3.2.2.8.2. Loas määramata juhtudel lähtuda veeseadusest ning selle alusel kehtestatud õigusaktidest.

3.2.2.8.3. Keskkonnaluba ei anna õigust ehitamiseks ega ehitise kasutamiseks.

3.2.3. Seire nõuded

Lähtuvalt taotlusest, käesolevast korraldusest ja Lehtma sadama KMH aruande ptk-st 5, võttes aluseks KeHJS § 3³, VeeS § 193 lg 1 p 5 ja KeÜS § 53 lg 1 p 9, seatakse keskkonnaloale seire nõuded (loa tabel V8 ja V16).

Keskkonnaloa raames tehtav seire (proovide võtmine ja nende analüüs) peab vastama (või olema kooskõlas) riikliku keskkonnaseire programmi mereseire alaprogrammis kasutatavatele seiremetoodikatele ja kvaliteedinõuetele, asjakohasel juhul HELCOM juhistele. **Seirevajadus tekib süvendamis-kaadamistööde reaalse läbiviimise korral.**

3.2.3.1 Süvenduspinnase seire (tabel V10)

KMH aruandes on välja toodud, et ohtlike ainete sisaldust setetest hinnati viimati aastaid tagasi. Enne süvendamistööde algust tuleb analüüsida teiselaldavate setete ohtlike ainete sisaldust (vähemalt tributüültina-katioon (TBT), elavhõbe (Hg), naftasaadused).

Siiski, lähtuvalt HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendi p-st 5.5. on proovivõtuvahemik üldjuhul kolm aastat, kuid kui analüüsides tulemused näitavad, et materjal vastab riiklikele hindamiskriteeriumidele, võib samas piirkonnas proovivõttu teha kuni viie aasta tagant, eeldusel et uusi või jätkuvaid saasteallikaid ei ole ning materjali kvaliteet ei ole halvenemise ohus.

Kuna taotletakse tähtajatut keskkonnaluba, on siiski põhjendatud regulaarne pinnase seire – aja jooksul võib toimude erinevaid avariisid vm. Siiski, arvestades asjaolu, et valdavalt on süvendatavaks materjaliks sadamasse sissekantud liiv, siis võiks seire sagedus olla madalam, kui on toodud HELCOM juhises. Arvestades, et vee kvaliteedi seire toimub iga nelja aasta tagant ning seirete läbiviimine võiks olla paralleelne, on asjakohane määrata pinnase seire sageduseks iga 8 aasta järel.

KMH aruandes markeriti minimaalne seiretavate näitajate loetelu. Siiski on seirataivate näitajate määramisel asjakohane lähtuda HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendi

tehnilises lisas 1 osas Tier I (*Physical properties*) ja Tier II (*Chemical properties*) toodust. HELCOM süvendamise ja kaadamise juhis Tier I toodud ainete määramine on kohustuslik, PCB, PAH ja Tbt ühendite määramine ei ole vajalik olukorras, kui on väga ebatõenäoline, et need ained saastaksid.

Lähtuvalt eeltoodust määratakse keskkonnaloale järgnevad süvenduspinnase seire nõuded:

***Seire sagedus:** enne esimesi süvendustöid ja edaspidi kord 8 aasta jooksul peab teostama enne süvendustöid süvenduspinnase seiret.

***Proovide arv:** süvendusalal võtta setetest võtta 4-6 pinnaseproovi. Proovivõtujaamade arv leitakse HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendi p-st 5.3 alusel.

***Proovide võtmise piirkond:** proovid peavad katma kogu süvendusala. Proovide ulatus ja sügavus peab peegeldama süvendatava ala ulatust ja sügavust, süvendatavat kogust ja saasteainete horisontaalse ja vertikaalse jaotumise oodatavaid erinevusi.

***Analüüsitavad näitajad:** Hg, kaadmium (Cd), kroom (Cr), nikkel (Ni), plii (Pb), TBT, tsink (Zn), vask (Cu), naftasaadused (süsivesinikud C10 - C40). Tuleb määrata setete koostis ja lõimimine. Tulemused tuleb normaliseerida.

***Proovivõtu viis:** Proovid tuleb võtta ja analüüsida vastavalt kehtivale korrale ja arvestades HELCOM Süvendamise ja kaadmise juhendit.

Mere seire (tabel V8)

KMH aruandes on välja toodud seire valdkonnad: vee kvaliteedi seire, ranniku seire, mereelupaikade seire ja kahlajate seire. Lisaks on markeeritud põhimõte, et seire andmetest lähtuvalt peaks vajadusele olema võimalik tegevust korrigeerida või täiendada. Lähtuvalt eeltoodust määratakse keskkonnaloale seire nõuded, lisaks on asjakohane ka valdkondliku aruande koostamine koos konkreetsete suunistega. Suunistest lähtuvalt on võimalik keskkonnaloa muutmine (vt p 3.1.1.).

3.2.3.2 Vee kvaliteedi seire

***Seire sagedus:** veekvaliteedi seiret tuleb teostada 4-aastase intervalliga.

***Seiratavad näitajad:** Tuleb läbi viia veekvaliteedi mõõtmised vastavalt riikliku veekvaliteedi seire metoodikale. Seiratavaks näitajateks on ammoonium (NH_4^+), heljum, lahustunud hapnik (proovivõtul), vesinikioonide kontsentratsioon (pH), üldfosfor (P_{üld}), üldlämmastik (N_{üld}), biokeemiline hapnikutarve (BHT5), elektrijuhtivus, veetemperatuur (proovivõtul), naftasaadused (süsivesinikud C10 - C40).

***Seire teostamise aeg:** enne süvendamistööde algust (samaaegselt ohtlike ainete sisalduse mõõtmisega setetes) ning kaadamis-süvendamistööde järel (samaaegselt mereelupaikade seirega) vähemalt 1-2 kuud pärast tööde teostamist.

***Seire piirkond:** mõõtmised teostada Kärkla kaadamisalal/pinnase paigutuse alal, süvendamisalal ning referentsalal.

***Eksperthinnang:** Seire tulemustele tuleb lisada eksperthinnang, milles tuuakse välja, kas seire tulemused näitavad eutrofeerumise hoogustumist, kas tuleb hakata tegelema eutrofeerumise tagajärgedega – eemaldada liigset biomassi kalda äärest ning kavandada täiendav seireprogramm (vajadusel töötada välja vastavad meetmed ja seireprogramm).

3.2.3.3 Ranna seire

***Seire sagedus:** ranniku seiret tuleb läbi viia iga-aastaselt ning ühtlasi koostada vahearuanne, arvestades ka Maa- ja Ruumiameti Lidar-möödistusi.

***Seiratavad näitajad ja piirkond:** rannaprofiilid tuleb seire käigus teha 400 m sammuga 3 km lõigul sadamast lõunas jälgides riikliku seire metoodikat. Profiilid peavad katma ka erakinnistuid ja pinnase paigutuse ala 3.1. Profiilid peavad ulatuma meres maksimaalselt kuni 1,5 m sügavuseni.

***Seire teostamise aeg:** profiilide koostamine on geodeetiline töö ja seda tuleks teostada vähemalt kuu aega pärast rannale süvenduspinnase paigutamist.

***Ekspert hinnang:** Detailsem seirearuanne ja analüüs tuleb koostada igal 5. aastal. Seire tulemustele tuleb lisada ekspert hinnang, milles tuuakse välja, kas meetmena ette nähtud süvenduspinnase rannale (ja madalasse vette) paigutamise kogus ja sagedus on asjakohased, kas süvenduspinnase paigutamise tehnoloogia on sobiv ning kas rannale kaadatav liiv ka reaalsuses edasi lõuna suunas kandub ja ranna äärde kaitsvaid rannabarre moodustama hakkab. Tuleb välja tuua, kas senine praktika on sobiv, kas on vajadus meetmete korrigeerimiseks, kuidas peab meetmeid korrigeerima (rannale veetava pinnase kogused/asukoht vm).

3.2.3.4 Mereelupaikade seire

***Seire sagedus:** seiret tuleb läbi viia vähemalt 2-aastase intervalliga.

***Seiratavad näitajad:**

-) mereelupaikade seisund ja levik;
-) taimestiku liigilist koosseisu ja katvust, järgides HELCOM COMBINE programmi;
-) põhjaloomastiku liigilist koosseisu, arvukust ja biomassi, kasutades standardmeetodeid või valdkonnas laialdaselt tunnustatud meetodeid ja metoodikaid;
-) proovide võtmise ajal määratakse vee temperatuur, soolsus ja läbipaistvus.

Metoodika valikul tuleks arvestada, et seire tulemusi oleks võimalik võrrelda eelnevate uuringute tulemustega.

***Seire teostamise aeg:** vähemalt 1-2 kuud (parem 3-4 kuud) pärast tööde teostamist.

***Seire piirkond:** seiret tuleb teha alternatiiviga 3.1. ja 3.2 seotud pinnase paigutuse ala piirkonnas, ühtlasi tuleb jätkata merepõhjaelustiku seiret süvendusalal, Kärkla kaadamisalal ja referentsalal. Alal 3.1. ja 3.2. tuleb teha seiret mereliste elupaikade leviku (sh segasubstraadiga adruvööndi ja pehme substraadiga taimestikuvööndi) ulatuses.

***Ekspert hinnang:** eelnevatest süvendamis-kaadamistööde perioodidest on olemas seirearuanded põhjaelustiku kohta. Sellise seire jätkamisel hinnata muutusi merepõhjaelustikus seoses tegevusega ja süvenduspinnase paigutamisega rannale ja madalale rannaalale (ala 3.1. ja 3.2).

3.2.3.5 Kahlajate seire

***Seire sagedus:** kaks korda.

***Seiratavad näitajad:** kahlajate rändeage loendus.

***Seire teostamise aeg:** enne süvendamis-kaadamistöödega alustamist ja korrata 5 a pärast.

***Seire piirkond:** süvenduspinnase paigutamise ala 3.1. ja 3.2 piirkond.

***Ekspert hinnang:** seire tulemustele tuleb lisada ekspert hinnang, kus töötatakse välja võimalikud meetmed kahlajate kaitse osas. Ekspert hinnangus peab välja tooma, kas rannale

pinnase paigutamiseks on vajalik rakendada ajalisi piiranguid, millised ajalised piirangud on vajalikud, kas on vajalik kohaldada loa tingimusi rannale pinnase paigutamise osas.

3.2.3.6 Koguste seire (tabel V16)

KMH aruandes on välja toodud süvendamise ja kaadamise koguste seire vajadus. Andmed on olulised, et neid saaks ranniku seire järeltööde tegemisel aluseks võtta. Lisaks on teave oluline hindamiseks tehnoloogia sobivust ja kaardistada võimalikud puudujäägid. Seire tulemustest lähtuvalt on võimalik keskkonnaloa muutmine (vt p 3.1.1.).

Süvendamisepinnase kasulik kasutamine ja kaadamine tuleb dokumenteerida. Iga ala kasutuse lõikes tuleb dokumenteerida:

-) meetod;
-) täpsed koordinaadid;
-) ajavahemik;
-) kogused;
-) üldised tähelepanekud sette koostise, tehnoloogia, tekkinud probleemid jm kohta.

Setete vaheladustusplatsi (XY: 6548566.73, 425201.73) kasutamisel tuleb ka sinna pumbatud/tõstetud ning sealt veokitega edasi viidava sette kohta samasuguseid andmeid dokumenteerida.

Kärdla kaadamisalal kasutamisel on vajalik välja tuua ka kaadamise vajaduse konkreetne põhjendus (miks ei saa kasutada eelistatud alternatiivi) ja mis kohast konkreetne pinnas pärit.

3.3. Kõrvaltingimuste seadmine

Lähtuvalt eeltoodust ja HMS § 53 lg 2 p 2 ja 3 alusel seatakse keskkonnaloale järgnev kõrvaltingimus:

Keskkonnaametil on õigus keskkonnaloa muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks lähtuvalt seire tulemustest.

Haldusmenetluse käsiraamatu[\[17\]](#) lk 271 selgitatakse, et „Kõrvaltingimuste eesmärk on tagada paindlikkus haldusülesannete täitmisel ja erinevate huvide arvestamine. Must-valged lahendused, kus haldusel on võimalus valida üksnes haldusakti andmise või mitteandmise vahel, ei vii paljudel juhtudel soovitatavate tulemusteni“. Arvestades, et käesolevalt antakse tähtajatu keskkonnaloa ning hakatakse juurutama uut setete paigutamise praktikat, on kõrvaltingimuse seadmine põhjendatud. Lisaks, ei ole välistatud lisapiirangud peale LKA moodustamise üle otsustamist, kui seire tingimused selleks alust annavad.

3.4. Loa andmisest keeldumise aluste hindamine

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine loa andmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, KeÜS § 55, VeeS § 192).

3.5. Kinnistu kasutusõigus

Tegevuskoha kinnistu kuulub ettevõttele. Eesti mereala sisemeri on avalik veekogu ja kuulub riigile (VeeS § 23). Kinnistu omanikul on õigus koormata piirneva veekogu põhja (VeeS 214).

3.6 Täiendatud taotlusele esitatud ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Täiendatud taotluse osas esitas ettepanekud 21.10.2025 kirjaga[\[18\]](#) Riko Noormets ja 29.10.2025 kirjaga[\[19\]](#) Igor ja Lia Prigoda. Järgnevalt on toodud esitatud ettepanekud ja vastuväited ning Keskkonnaameti ja arendaja vastused.

Riko Noormetsa ettepanekud ja vastuväited

3.6.1. Ei põhjenda, millised tehnoloogilised või navigatsioonilised piirangud ei võimalda avatud asendiplaaniga kompensatsioonialalt ja faarvaatrist peeneteralist liiva teisaldada pinnasepumbaga vaid mõnesaja meetri kaugusele veealusele liivakehale.

Arendaja on 05.11.2025 selgitanud, et kompensatsioonialalt ei ole võimalik pinnase tõstmine kopaga kaile, kuna kail on ees kõrge lainemurdja.

Keskkonnaamet selgitab, et KMH aruande lk 10-11 kohaselt eeldab toruliini ülesseadmine soodsaid ilmastikuolusid - sobiv tuule kiirus ja laine kõrgus. Selgitame, et lainetus on oluline faktor just kompensatsioonialal, mis ei asu lainetuse eest kaitstud sadama akvatooriumis.

Lisaks, toodi KMH aruande lk 10-11 välja, et toruliini kaudu liiva pumpamisel ca 900 m kaugusele on töö võimekus 60-80 m³/h (50 000 m³ liiva teisaldamiseks kuluks 833-625 töötundi ja ligikaudu 100 tööpäeva), 250-350 m kaugusele on töö võimekus ligi 100-120 m³/h. Selgitame, et kompensatsiooniala jääb alast 3.1 ca 250 m kaugusele ja vaheladustusplatsist ca 650 m kaugusele. Kompensatsioonialalt otse vaheladustusplatsile pumpamiseks on vajalik toruliin paigutada üle lainemurdja (tõus). Kompensatsioonialalt liivakeelele pumpamiseks on vajalik toruliin paigutada ümber kai nurga (horisontaalne käänak). Arendaja toob oma 05.11.2025 kirjas välja, et „Pinnasepumbaga ei ole märgitud alal võimalik efektiivselt töid teostada, kuna selle teeb keeruliseks ja kohati võimatuks kai kuju ja ehitus ja liiva pumpamiseks võimalik asukoht“. Täpsemalt on arendaja selgitanud 04.06.2025 kirjas[\[20\]](#): „Olemasoleva praktilise kogemuse põhjal ei ole pinnasepumbaga kai tagant kompensatsioonialalt võimalik liiva efektiivselt pumbata, kuna toruliin, mille kaudu pumbatav liiv liigub ei ole sirge ja muutub lisaks kõverusele ka selle juures pikaks. Nende kahe teguri koosmõjul ei ole see tehnoloogia efektiivne ja reaalsuses kasutatav just kompensatsioonialal ja selleks peab jääma loale ka alternatiiv kaadamiskohta kasutada. Teoreetiliselt võiks tõesti pumpamine toimida, kuid praktikas mitte“. Selgitame, et olemasoleva teabe[\[21\]](#) kohaselt tekitab iga tõusu käänak ja kõrguste vahe toruliinis rõhukadu ja suurendab ummistumise riski. Võib tekkida töö seiskumist, kuna materjal valgub tagasi. Riskide maandamiseks võib olla vajalik lisapumpade kasutamine, torude ümberdisainimine vm. Horisontaalses, kuid kõvera kujuga torus ei teki vertikaalse tõusu mõju (raskusjõu komponendi muutus), kuid kohalik vooludünaamika võib põhjustada hõõrdejõust tulenevat lisatakistust, setete kuhjumist ja lokaalseid aeglustusi ja ummistuse ohtu. Näiteks, pinnasepumpamisel, kui toru on horisontaalne, kuid teeb 30° pöörde, jäävad raskemad osakesed käänaku siseküljele ja suureneb ummistuse oht.

Seda saab vähendada, suurendades voolukiirust (võimsam pump/pumbajaama lisamine) või kasutades sujuvamat painet (pikeneb toruliin)[22]. KMH aruandes tuuakse välja, et käesoleval juhul on pumpsüvendaja vaja ettevõttel sisse tellida. Sobiliku võimusega pinnasepumpsüvendaja teenust pakuvad kogu Eestis (KMH koostamise hetkel) vaid mõned ettevõtted (näiteks Saarte Liinid AS ja BauEst OÜ). Siiski, esialgsete andmete kohaselt tüüpiline pumpsüvendaja kõiki vajadusi tõenäoliselt ei rahuldaks (antud sadam võib vajada spetsiifilisemat lahendust kompensatsioonialal). Spetsiifilise lahenduse väljatöötamine võib olla vajalik, kui ilmneb, et KMH aruandes välja töötatud meetoodika ei ole keskkonnaohu vältimiseks piisav.

Keskkonnaamet on seisukohal, et oluline on võtta arvesse ka arendaja praktilist kogemust, ei ole põhjendatud seada nõudeid, mis ei ole praktikas teadaolevalt teostatavad. Esmalt on oluline viia praktikasse KMH aruandes väljatöötatud töökorraldus. Tehnoloogia muudatused võivad olla vajalikud, kui ilmneb, et KMH aruandes välja töötatud meetoodika ei ole keskkonnaohu vältimiseks piisav.

3.6.2. Puudub andmepõhine ja kontrollitav analüüs, mis põhineb süvendus-kaadamisalade asendiplaanidel ja kasutatava tehnoloogia tehnilistel spetsifikatsioonidel liiva teisaldamiskauguste ja -jõudluste osas, et hinnata settemahtusid, mida planeeritakse rannasüsteemist eemaldada. Konkreetselt, milline osa süvendamist vajavast alast ei ole arendaja hinnangul süvendatav pinnasepumbaga liiva kaiotsast paarisaja meetri kaugusele liivaseljakule paigutades ja miks?

Keskkonnaamet selgitab, et tehnoloogilisi piiranguid on käsitletud p 3.6.1. Joonisel 2 on märgitud ala, kus pumpamist ei saa teadaolevalt alati kasutada. Arendaja on 29.09.2025 kirjast rõhutanud, et materjal, mis on võimalik välja pumbata ka pumbatakse ja see osa mida ei ole võimalik välja pumbata tehnoloogiliselt, navigatsioonist tingituna või erakorraliselt tekkinud erosioonist – näiteks põhja suunal toimunud tormide tagajärjel tekkinud suuremahuline erosioon kompensatsioonialalt edasi faarvaatri suunal – viiakse kaadamisalale.

Rõhutame, et keskkonnaloale seatakse koguste seire, mh tuleb dokumenteerida randa pinnase paigutamise kogused ja muud asjaolud, lisaks Kärkla kaadamisalale kaadamise täpsed põhjused. Lähtuvalt seire tulemustest on võimalik keskkonnaloa muutmine, sh kasutatava tehnoloogia osas lisanõuete seadmine.

3.6.3. Samuti on teada, et põhiline liiva liikumine rannasüsteemis toimub tormidega ja seega on eeldatav ka liiva faarvaatrisse kandumine valdavalt tormide ajal. Tormid, eriti sügis-talvisel perioodil, on sagedased ja kui faarvaatri liivaga täitumist tormide tõttu lugeda erakorralisteks sündmusteks, mille puhul on lubatud liiva rannasüsteemist eemaldamine, siis on tõenäoline, et selliseid olukordi tuleb ette mitu korda aastas.

Keskkonnaamet selgitab, et iga torm ei too kaasa erandkorralist süvendamisvajadust. Arendaja on 05.11.2025 kirjast esitanud skeemi ala kohta, kus võib olla vajadus *ad hoc* süvendusteks (vt joonis 2). Arendaja on 05.11.2025 kirjast selgitanud: „Tormidest tingitud erakorraliste olukordade sagedused ei ole otseselt prognoositavad. Praktikas peame olema valmis neile

lihtsalt reageerima, kui need tekivad. Sügavus on meetrist kuni paarist meetrist aga saavutada on vaja kiirelt nõuetekohane sügavus kriitilistes kohtades mis tormi tagajärjel võivad olla tekkinud. See on pigem selles mõistes sadama ohutust silmas pidades kõige olulisem ja seega vajalik alternatiiv meie hinnangul“. Regulaarsete hooldustööde planeerimisel peab arvestama sellega, et materjal, mis on võimalik välja pumbata ka pumbatakse.

3.6.4. See ei saa olla piisav põhjendus liiva rannasüsteemist eemaldamiseks, sest liiva saab edukalt peale tormi ka faarvaatrist lõunas asuvale veealusele liivasäärele paigutada. Kui sadamal selleks vajalik tehnoloogia puudub siis selle rentimisega seotud logistilisi jms. väljakutseid ei saa lugeda erakorraliseks olukorraks, mis õigustaks liiva eemaldamist rannasüsteemist. Suurte süvendusmahtudega tuleb arvestada ka tulevikus ja seepärast on oluline, et sadamal oleks valmisolek kohapeal vajalikke süvendustöid teha ilma keskkonda ohvriks tuues. Sõltumine piiratud kättesaadavusega tehnikast ning muudest logistilistest ja majanduslikest asjaoludest loob olukorra kus sagedased väikese- ning ka suuremamahulised ad hoc süvendustööd on võimalikud vaid keskkonda sadama ärihuvidele ohvriks tuues.

Keskkonnaamet selgitab, et täpne tööde korraldus on vajalik praktikas paika panna. Ei ole põhjendatud seada nõudeid, mida ei ole võimalik realselt ellu viia. KMH aruande lk 10 on viidatud mh, et veokitega randa vedamisel võivad tekkida raskused (vajalikud kokkulepped maaomanikega, kogumahus pinnasevedu ebareaalne, jne). Lisaks on selge, et praktikas tuleb leida just antud asukohas sobiv tehnika (milliste veokitega saab randa jne). Seega on oluline praktika kujundamine ja parima praktika väljatöötamine. Ette on nähtud koguste seire, kus peab markeerima iga pinnasepaigutuse osas mahud, tegevuse käigus tekkivad komplikatsioonid, samuti peab välja tooma Kärkla kaadamisalala kasutamise põhjendused. Teostatakse ranniku seiret. Kui on ilmne, et keskkonnaloas määratud meetmed ei ole tõhusad või neid ei ole võimalik praktikas kasutada, on alus keskkonnaloa muutmiseks. Selleks seatakse mh konkreetne kõrvaltingimus (vt p 1.3.1.).

3.6.5. Keskkonnaluba taotletakse süvendamiseks mahus 50,000 m³ aastas, millest tagasi randa ja veealusele liivakehale pannakse vaid ligikaudu 5,000 m³ aastas (10%) ning ülejäänud liiv kaadatakse kaadamisalale (sõltuvalt tehnoloogilistest, logistilistest ja navigatsioonilastest tingimustest ning "hädaolukordadest" (tormid). Luuakse olukord, kus sisuliselt 90% liivast võib erinevatel põhjustel rannasüsteemist välja viia. See on vastuolus KMH järeldustega ning võimaldaks sadama endise süvenduspraktika jätkumist koos sellest tuleneva rannaerosiooni süvenemisega Lehtmast Tõrvaninani.

Keskkonnaamet selgitab, et keskkonnaluba antakse süvendamiseks mahus kuni 50 000 m³ aastas. Seega on 50 000 m³ maksimaalne süvendamise maht. Selline vajadus on tõenäoline nüüd, kui süvendustöid ei ole mitu aastat tehtud või erandkorraliselt tugevate tormide korral. Keskmise aastane süvendusmaht on siiski 15 000-25 000 m³ aastas. Vee erikasutuse aastaaruannete kohaselt on teostatud süvendus- ja kaadamistöid järgnevalt:

2014 a. 15 880 m³

2016 a. 29 740 m³

2019 a. 21 530 m³

2020 a. 23 000 m³

Lisaks, maht 5000 m³ on seatud miinimumina olukorras, kus puudub praktika alale 3.2 pinnase paigutamiseks. Keskkonnaloa kohaselt tuleb alati eelistada pinnase paigutamist alale 3.2. ja seejärel alale 3.1.

Igor ja Lia Prigoda ettepanekud ja vastuväited

3.6.6. Arendaja täpsustavad selgitused Keskkonnaameti küsimustele (DM-133426-2 ja DM-133426-3) on suhteliselt üldsõnalised ega anna meile kindlust, et liiva ja settepinnase Tareste küla kalda- ja rannasüsteemist väljaviimist olulises mahus Lehtma sadama süvendustööde käigus ei toimu. KMH menethuse käigus jõudsimel kõik (KA, Arendaja ja Tareste ning Lehtma küla elanikud) järeldusele, et prioriteet on kalda ja rannaala taastamine ja kui see on toimunud, alles siis saame kavandada teistsugust sadamaala süvendamist ja kaadamiskohta, kui seire annab meile selleks positiivse tulemuse keskkonna taastamisel Tareste - Lehtma rannaalal.

Keskkonnaamet selgitab, et KMH aruandes on välja toodud, et teatud juhtudel on lubatud ka kaadamine Kärkla kaadamisalale. Sellest lähtutakse ka loa andmisel.

3.6.7. Tuletame vaid meelde, et eelmisest 2009 KMH möödunud aja jooksul on Arendaja kõikide vahendite ja lubadustega eiranud täita osa oma lubadusest, et osa süvendusalast väljaviidavast settepinnasest pumbatakse sadamast lõunapoole jäävale madalamale merealale, et hoida liiva loomulikus ringluses. Seda ei ole siiani tehtud. Seepärast on täna oluline, et Arendaja koostaks konkreetse süvenduskava ja näitaks ära, milline osa settekogusest pumbatakse või teisaldatakse sadamast lõunasse jäävale kalda- ja madalamale ning milline osa settest ning miks ning millisel põhjusel ülejäänud sete tahetakse keskkonnakahju all kannatavalt alalt teisaldada ja kaadata nn. „vana korra kohaselt“ meres paiknevale kaadamisalale.

Keskkonnaamet fikseerib lähtuvalt KMH aruande tulemustest keskkonnaloas konkreetsed liiva kogused, mis peab randa alale 3.2. vedama. Lisaks on markeeritud loas pinnase paigutuse alternatiivide eelistused. Veel enam, loas tuuakse välja, mis juhtudel on lubatud kaadamine Kärkla kaadamisalale. Seatakse ranniku seire kui ka koguste seire (mh peab dokumenteerima põhjused, miks kasutatakse Kärkla kaadamisala) kohustused. Seire tulemustest lähtuvalt on võimalus keskkonnaluba muuta. Oleme seisukohal, et kuna liiva rannale vedamise ja liivakeelele pumpamise osas praktika seni puudub, on oluline veenduda tehnoloogia sobivuses ning KMH aruande käigus välja töötatud tegevuskava teostatavuses. Kui KMH aruandes välja toodud tegevuskava järgimine ei ole seire kohaselt teostatav või piisav, on alus keskkonnaloa muutmiseks.

3.6.8. Ühtime siin täielikult R.Noormets'a poolt avaldatuga, et Keskkonnaloa taotlus ja arendaja selgitused Keskkonnaameti päringule (DM-133426-3: "Setete ahelast välja viimine on täiendava meetmena ent ikkagi vajalik. Materjal mis on võimalik välja pumbata ka pumbatakse ja see osa mida ei ole võimalik välja pumbata tehnoloogiliselt, navigatsioonist tingituna või erakorraliselt tekkinud erosioonist – näiteks põhja suunal toimunud tormide tagajärjel tekkinud suuremahuline erosioon kompensatsioonialt edasi faarvaatri suunal – viiakse

kaadamisalale”) ei põhjenda, millised tehnoloogilised või navigatsioonilised piirangud ei võimalda avatud asendiplaaniga kompensatsioonialalt ja faarvaatrist peeneteralist liiva teisaldada pinnasepumbaga vaid mõnesaja meetri kaugusele veealusele liivakehale (alternatiiv 3.2). Puudub andmepõhine ja kontrollitav analüüs, mis põhineb süvenduskaadamisalade asendiplaanidel ja kasutatava tehnoloogia tehnilistel spetsifikatsioonidel liiva teisaldamiskauguste ja -jõudluste osas, et hinnata settemahtusid, mida planeeritakse rannasüsteemist eemaldada. Konkreetselt, milline osa süvendamist vajavast alast ei ole arendaja hinnangul süvendatav pinnasepumbaga liiva kaiotsast paarisaja meetri kaugusele liivaseljakule paigutades ja miks?

Vt vastust p 3.6.1. juures.

3.6.9. Samuti on teada, et põhiline liiva liikumine rannasüsteemis toimub tormidega ja seega on eeldatav ka liiva faarvaatrisse kandumine valdavalt tormide ajal. Tormid, eriti sügis-talvisel perioodil, on sagedased ja kui faarvaatri liivaga täitumist tormide tõttu lugeda erakorralisteks sündmusteks, mille puhul on lubatud liiva rannasüsteemist eemaldamine, siis on tõenäoline, et selliseid olukordi tuleb ette mitu korda aastas. See ei saa olla piisav põhjendus liiva rannasüsteemist eemaldamiseks, sest liiva saab edukalt peale tormi ka faarvaatrist lõunas asuvale veealusele liivasäärele paigutada. Kui sadamal selleks vajalik tehnoloogia puudub siis selle rentimisega seotud logistilisi jms. väljakutseid ei saa lugeda erakorraliseks olukorraks, mis õigustaks liiva eemaldamist rannasüsteemist. Suurte süvendusmahtudega tuleb arvestada ka tulevikus ja seepärast on oluline, et sadamal oleks valmisolek kohapeal vajalikke süvendustöid teha ilma keskkonda ohvriks tuues. Sõltumine piiratud kättesaadavusega tehnikast ning muudest logistilistest ja majanduslikest asjaoludest loob olukorra kus sagedased väikese- ning ka suuremamahulised ad hoc süvendustööd on võimalikud vaid keskkonda sadama ärihuvidele ohvriks tuues. (R.N. tsitaadi lõpp).

Keskkonnaamet selgitab, et iga torm ei too kaasa erandkorralist süvendamisvajadust. Vt p 3.6.3.

3.6.10. Lõpetuseks. Kas laseme jätkuda olukorral, kus Arendaja saab ikkagi kaudse võimaluse jätkata oma keskkonnakahjulikku Lehtma sadama süvendamist või teeme seda seekord selliselt, et Arendaja ei saa keskkonnaluba sellistel tingimustel, kus taotletud süvendusmahust 50,000 m³ aastas läheb tagasi kahjustatud kaldaalale-, randa ja veealusele liivakehale vaid ligikaudu ca 5,000 m³ aastas (ehk 10%) ning ülejäänud liiva kaadamist oleks võimalik jätkata tingimuslikult, nagu eelneval süvendamise perioodil, viies settepinnase (ca 90%) lihtsalt keskkonnakahju alast välja. Võib ainult arvata ja arvutada, kui suur on olnud inimese poolt Lehtma sadamaga keskkonnale ja loodusele ca 40 aasta jooksul tekitatud kahju.

See on vastuolus nii KMH järeldustega kui ka meie kõigi ühise seisukohaga ja ootusega, et tekitatud keskkonnakahju Tareste – Lehtma rannaalal on võimalik heastada/taastada, vähendada ja edaspidi ära hoida, kui me tõepoolest seame esikohale keskkonna ja inimeste heaolu selles Hiiumaa piirkonnas Lehtmast Kärdlani. Teeme seekord teisiti. Seda enam, et Arendaja taotleb tähtajatut veeluba.

Keskkonnaamet selgitab, et kaadamine Kärkla kaadamisaale võib toimuda ainult kindlatel

juhtudel. Seega ei ole alust eeldusel, et 90% pinnas kaadatakse Kärkla kaadamisalale. Samuti rõhutame, et süvendamine mahus 50 000 m³ on pigem erand (olukorras, kus ei ole toimunud aastaid hooldustöid), aastane keskmine süvendusvajadus on väiksem (vt p 3.6.5.). Keskkonnaloas seatakse nõuded, mille kohaselt materjal, mis on võimalik välja pumbata, ka pumbatakse välja ja paigutatakse alale 3.1 ja 3.2.

3.7. Eelnõudele esitatud ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Eelnõudele esitasid ettepanekud ja vastuväited 05.12.2025 kirjaga[23] Igor ja Lia Prigoda ja 05.12.2025[24] kirjaga Riko Noormets. Järgnevalt on toodud esitatud ettepanekud ja vastuväited ning Keskkonnaameti ja arendaja vastused.

Igor ja Lia Prigoda ettepanekud ja vastuväited

3.7.1. Sisuliselt on hea ja õige, et loa andja on jätnud piisava aja või ülemineku perioodi, et jälgida ja seirata Arendaja poolt tehtavat Lehtma sadama kokkulepitud süvendamistöid ning vajadusel sekkuda, kui rakendatavad meetmed ei toimi ning rannaerosioon jätkub või süveneb.

3.7.2. Kuidagi ei saa aga nõustuda sellega, et olete süvendatava liiva või pinnase koguse ülempiiriks eelnõu lk. 6 märkinud 25 000 m³, mida Arendaja võib ja saab teisaldada vana tava kohaselt sügavasse vette Kärkla kaadamisalale (KAS0000007). Selline kogus või pinnase maht on praktiliselt ju kogu aastane settevoog sadamasse ning selline süvendusmahu lubamine või võimaluse andmine Arendajale ja lubada teisaldada sete Kärkla kaadamisalale, on tegelikult lubamatu, sest sellega jätkub põhimõtteliselt varem sadama süvendamisel valitsenud olukord, mida täna soovime aga vältida ja muuta. Täna on ju esmatähtis ranna ja kaldaala taastamine ning rannaerosiooni peatamine. Sellise süvendusmahu äraviimisel Kärkla kaadamisalale tekitab aga settedefitsiit ning ranna ja kaldaalale selle taastamiseks ja erosiooni ärahoidmiseks enam materjali ei pruugi jätkuda. Selles osas tuleks/peaks Arendajale seadma väga täpsed kriteeriumid, milliste ilmnemisel on üldsegi võimalik Kärkla kaadamisalale settepinna teisaldada. Tänapäevaste pinnasepumpadega süvendamise tehnoloogia ning kaasaegne tehnika võimaldab praktiliselt kogu settepinna viia kas alale 3.2. või 3.1., et keskkonnahoid oleks esmatähtis ning erosiooni all kannatav kaldaala saaks lõpuks taastatud ja hoitud edaspidi sellises korras nagu me seda oleme menetluse käigus lootnud saavutada. Oleks õiglane ja vajalik lisada eksperdi-spetsialisti arvamus/hinnang pinnasepump-süvendaja võimekuse ja tänaste võimaluste kohta sadama süvendamisel ning süvendatud pinnase viimisel alale 3.2. ja 3.1. Nii väldiksime praegust Arendaja suhteliselt eitavat hoiakut pinnasepump –süvendaja kasutamise võimekuse kohta, mis loob sellisele süvendusliigile või viisile tahtmatult negatiivse fooni ja mõjutab tahes tahtmatult otsustajaid.

Arendaja selgitas oma 20.02.2026 kirjas, et kahjuks ei ole võimalik hinnata kaadamise täpset kogust. Tuleb aru saada et välja öeldavad numbrid oleks kõigest eelduslik prognoos ja tegelikud kogused sõltuksid:

a) kui palju on kujunenud vahepeal välja kaevatava liiva koguseks, et sadam avada ja kompensatsiooniala piisava sügavuseni kaevata. Selleks võib kuluda ka paar aastat, et sadam hooldussüvenduseks vajaliku rütmi viia;

b) ilmastiku ja tormi oludest igal aastal. On olnud aastaid, kus hooldussüvenuse kogust tuleb korrata peale sügistorme ehk ebasoodsate tuuleolude tõttu võivad liiva kogused erineda mitmekordselt.

Seega on arendajal soov jätta loale õigus kaadata liiva Kärddla kaadamisalale 25 000 m³ ulatuses, aga kui see välistada, siis vähemalt 15 000 m³ ulatuses.

Keskkonnaamet nõustub, et kaadamise alternatiivi jäämine on oluline sadama opereerimise tagamiseks. Sega kinnitab ka arendaja esitas Bauest OÜ poolt koostatud eksperthinnangus[25]. Eksperthinnangus on toodud: „*Oleme seisukohal, et antud asukohas on võimalik süvendustöid teostada pinnasepumpsüvendajaga, mis on varustatud toruliiniga. Valdavalt on tegemist süvendsuala liikuvate liivadega, mis on pumbaga hästi süvendatav. Bauest OÜ kasutuses olev tehnika võimaldab pumbata ca 700m kaugusele. Toruliini paiknemine kaare kujuliselt ümber kai nurga ei ole probleem, kuid toruliini viimine üle kai ei ole meie nägemusel võimalik nii pika toruliini puhul. See oleks võimalik ca 100-150m vahemaa puhul. Kuna ümber kai paigaldatav toruliin ületab 700m siis kogu ala meie enda pumbaga pumbata ei suuda. Sellest tulenevalt võib teatud osa planeeritud kompensatsioonilehtrist olla vajalik kaevata ekskavaatoriga ja viia kaadamisalale. Kui kompensatsioonisüvendit on planeeritud rajada sügavamale kui liivapinnased, siis on vajalik kasutada süvendusekskavaatoril kaevekoppa. Sellisel juhul on vajalik kaevatav materjal laadida pargasele ja viia samuti kaadamisalale. Kompensatsioonilehtri süvendamiseks on veel võimalik tellida välisriikidest Hopper tüüpi süvenduslaev, mis on varustatud pumpsüvendajaga.*“

Lisaks on arendaja selgitanud 25.06.2025 e-kirjas, et pumpamise liini ja töö efektiivsuse osas kai äärest freesuides on seisukoht kujundatud teoreetiliselt ja praktikas mitte selliselt realiseeritav. „Kai äärest freesides“ tähendab setete eemaldamist kai vahetust lähedusest. Seega on kopaga süvendamine vajalik kompensatsiooniala kai-vahetus läheduses. Toruliini pikkus võib olla takistuseks kompensatsiooniala kaugemas osas. Arendaja on 25.09.2025 kirjas rõhutanud, et materjal, mis on võimalik välja pumbata ka pumbatakse.

Suures osas on hooldussüvendustööd kindla regulaarsusega, süvenduse igakordne maht sõltub ilmastikutingimustest. Seega on regulaarseid töid lähtuvalt senisest praktikast võimalik ka ette planeerida ja vastava tehnoloogia tellida. Vajadusel on võimalik kombineerida pumpsüvendaja ja koppsüvendaja kasutamist. Koppsüvendaja kasutamise osakaal peab olema minimaalne ja vaid vajaduspõhine, alati peab eelistama pinnase pumpamist ja pinnase paigutamist aladele 3.1. ja 3.2. Koppsüvendaja kasutamine ja pinnase kaadamine Kärddla kaadamisalale võib toimuda, kui:

- * süvendatakse sügavamate kihtidest moreeni;
- * on vajalikud tormide järgsed kiireloomulised süvendamistööd sadama sissesõidul. Kiireloomulised tööd koppsüvendajaga on lubatud mahus, mis tagaks sadamasse sissepääsu kuni regulaarsete hooldustöödeni;
- * kui süvendatakse kompensatsiooniala, kuid pumpamistehnoloogia kasutamine ei ole võimalik (toimub kai ääre süvendamine või kompensatsiooniala kaugema osa süvendamine).

Tööde teostamisel tuleb tagada, et aladele 3.1 ja 3.2 paigutatakse üldjuhul ligikaudu 50% süvendatud liivast.

Keskkonnaamet täiendab vastavalt korralduse p 3.2.1.3 ja loa tabelit V11 ja V16. Tegevuse täpne maht ja tehnoloogia sõltub ilmastikuoludest, konkreetse hooldussüvenduse iseloomust (koht, ajakriitilisus jne), tehnoloogia arengust ja kättesaadavusest.

3.7.3. Keskkonnaloa otsuse eelnõud lugeses tekib segadus ka mõistetega, mis puudutab süvendusmahtu 50000 m³ aastas. Eelnõu p.1.1. on seda kirjeldatud kui keskmiselt 50000 m³ aastas; p.2.1. ca 50000 m³ aastas; p.3.2. Kaalutlused loa andmisel, aga sõnastatud maksimaalselt mahus 50000 m³ aastas. Eelnõu lk. 19 on aga selgitus, et süvendusmaht 50000 m³ aastas on maksimumilähedane maht. Kõik need mahumõisted on oma sisult ja suuruselt erinevad ja tekitavad veidi segadust, mida tuleks aga vältida. Et süvendusmahu mõiste oleks meile kõigile üheselt mõistetav, siis võiks lähtudagi sõnastusest maksimaalselt mahus 50000 m³ aastas ja sõnastada see ühesuguselt kogu eelnõu tekstis.

Keskkonnaamet tänab tähelepanu juhtimise eest. Lähtudes KMH aruandest ja ettevõtte taotlusest, on kavandatavaks tegevuseks süvendamine mahus kuni 50 000 m³ aastas. Seega mitte üle 50 000 m³. **Keskkonnaamet korrigeerib korralduse teksti ja loa vormi läbivalt, märkides, et kavandatav tegevus on süvendamine mahus kuni 50 000 m³ aastas.**

3.7.4. Eelnõu p.3.2.3. Seire nõuded, on loa andja ilmselt eksinud tahtmatult ja vahetanud Lehtma sadama Heltermaa sadamaga. Sellegi vea saab praegu parandada.

Keskkonnaamet tänab tähelepanu juhtimise eest. Keskkonnaamet korrigeerib sõnastust, seire nõuete seadmisel tuleb lähtuda Lehtma sadama KMH aruande ptk-st 5.

Riko Noormetsa ettepanekud ja vastuväited

3.7.5. Arendaja taotles (T-KL/1029920) ning KMHs käsitleti aastast süvendusmahtu 50 000 m³ kui maksimaalset, mitte keskmist ega ca, nagu keskkonnaloa eelnõu ülalnimetatud punktides märgitakse.

Vt vastust p 3.7.3. juures.

3.7.6. Olen osaliselt nõus, et süvendusmaterjali paigutamine 100% alale 3.2 ja 3.1 kombinatsioonis võib mitte olla võimalik esimesel aastal kuna materjal sisaldab moreeni ja liiva kogus on keskmisest suurem, kuid käesolev keskkonnaloa eelnõu seadustab pikaajaliselt (esialgu vähemalt viieks aastaks) süvendatud materjali paigutamise Kärkla kaadamisalale keskmiselt 80% ulatuses (võimalusega mitmel järjestikusel aastal ka 100% ulatuses) tuues põhjuseks majandusliku efektiivsuse ning tehnilised ja logistilised väljakutsed. Rannasüsteemist nii suures mahus liiva eemaldamine ei ole rannakaitse seisukohast proportsionaalne meede. Sellisel kujul ei ole keskkonnaluba kooskõlas KeÜS-ga, mille sisu on ikkagi, et abinõud inimese ja keskkonna kaitsmisel peavad tagama tõhusa keskkonna kaitse ja ei ole lubatud automaatselt eelistada majanduslikke kaalutlusi keskkonna ja inimese tervise ning heaolu kaitse vajadusele.

Vt vastust p 3.7.2. juures. Keskkonnaamet ei saa seada nõudeid, mida ei ole võimalik täita. Keskkonnaamet täpsustas loa nõudeid tuginedes Bauest OÜ poolt koostatud eksperthinnangus ja ettevõtte senisele kogemusele. KMH aruande kohaselt tagab kombineeritud lähenemise ranna kaitse. Kui seire käigus ilmneb vastupidine, on võimalik keskkonnaloa muutmine. Selleks on Keskkonnaamet seadnud vastava kõrvaltingimuse.

3.7.7. Olen nõus, et moreeni paigutamine randa ei ole sobiv. Küll aga on moreeni süvendamine ühekordne tegevus, mida tehakse sadama basseini ja faarvaatri sügavuse suurendamiseks ning selle kaadamist tuleks seepärast ühekordse tegevusena keskkonnaloas ka käsitleda. Samal põhjusel ei ole tähtajatul keskkonnaloal põhjendatud punkt V10 "Süvenduspinnase füüsikalised omadused ja maht" moreeni osakaal 10%. Sellise osakaalu määramiseks puuduvad alusandmed ja arvutused ning kindlast ei ole moreeni osakaal 10% pikaajalise regulaarse süvendamise puhul. Siin asjakohane ka märkida, et moreeni süvendamise põhjenduseks on toodud suurema süvisega laevade pääs sadamasse (Keskkonnaloa taotlus T-KL/1029920). Soovitud sügavuse (5.5-6 m) saavutamine sadamale ligipääsuks nõuaks aga faarvaatri süvendamist palju kaugemale (üle kilomeetri idasuunal) väljaspoole ala, mida käesoleva keskkonnaloa taotluse menetluse käigus on käsitletud. Kuidas ja millal seda kavatsetakse teha, selle kohta informatsioon puudub.

Arendaja toob oma 20.02.2026 kirjas välja, et sissesõidu kanali süvendamise võimalus soovitakse loaga määrata. See vajadus võib tekkida juhul kui sadamat hakataks kasutama tuuleparkide hooldusel või ka kaubalaevadele uuesti avatakse.

Keskkonnaamet täpsustab, et käeolevalt kaugemat sissesõitu ette ei nähta. Luba antakse akvatooriumi ja faarvaatri regulaarseks hooldussüvenduseks. Selguse mõttes **täpsustatakse loa vormil V10: „Moreeni süvendamine toimub vaid siis, kui toimub faarvaatri (vajadusel ka kompensatsiooniala) süvendamine saavutamaks sügavus 5.5-6 m. Moreeni süvendamist ei toimu tavapärase hooldussüvenduse raames“**. Kui edaspidi on vajalik teostada süvendustöid ka pikemalt sissesõidu ulatuses, on selleks vajalik keskkonnaloa muutmine või eraldi keskkonnaloa taotlemine. Käesolevalt keskkonnaloa pikemat sissesõidutee rajamist ei käsitle, on jäetud võimalus olemasoleva faarvaatri sügavuse suurendamiseks. Lähtuvalt keskkonnaloa vormil tehtud täpsustustest on selge, et iga hooldussüvenduse käigus ei teki moreeni, mida peab kaadama kaadamisalale. Moreeni hinnanguline maht on 10% maksimaalsest lubatud süvendamise mahust.

3.7.8. Ei ole nõus, et kogu kompensatsiooniala ei ole pinnasepumbaga ligipääsetav toruliini pikkuse või kergelt kaarja kuju tõttu. Nii pinnasepumba (Watermaster) tootja kui ka erialakirjandus, k.a. arendaja poolt viidatud tööd („Special flow conditons in dredging pipelines“), väidavad vastupidist. Näiteks ei ole kergelt kaarjas toruliinis ühtlaseteralise peenliiva pumpamisel mingit ummistumise ohtu "raskemate osakeste käänaku siseküljele kogunemise tõttu" nagu arendaja väidab. Arendaja poolt viidatud kirjandus väidab vastupidist "The solids aggregation phenomenon observed in a long slurry pipeline connected with a dredge is not dangerous for pipeline operation. The formation of high density waves does not produce moving dunes or a stationary deposit at the bottom of a pipeline, nor does it increase

the friction loss in the slurry flow in the pipeline. Frictional head loss in unsteady solids flow does not increase significantly with the mean slurry density in the pipeline cross section if the transported solids are relatively broadly graded". Samuti on 250-300 m vahemaa kompensatsioonialalt liivaseljakuni (ala 3.1) täiesti tavaline toruliini pikkus sellistel juhtudel. Siin on vajalik objektiivne insenertehniline ekspertarvamus, sest kahjuks ei leia arendaja toodud ettekäänded pumpsüvendajaga süvendamise võimatusest toetust ei erialakirjanduses ega rakenduslikes uuringutes.

Arendaja esitas Bauest OÜ poolt koostatud eksperthinnangu. Eksperthinnangus on toodud, et teatud juhtudel on kopsüvendaja kasutamine vajalik. Lisaks rõhutatakse, et just pumpamine on soodsaim lahendus. On tehtud ettepanek ka kasutada Hopper tüüpi süvenduslaeva, mis on varustatud pumpsüvendajaga.

Keskkonnaamet täpsustab kaadamisega seotud asjaolusid (vt vastust p 3.7.2. juures). Lisaks lisatakse loale tehniline alternatiiv: **Võimalusel kasutada Hopper-tüüpi süvendajat, mis on varustatud pumpsüvendajaga.** Tegemist on Bauest OÜ poolt koostatud eksperthinnangus välja toodud tehnoloogise võimalusega, millega on võimalik pinnas pumbata ka alale 3.1. Seega annab täpsustus arendajale suurema paindlikkuse tööde korraldamiseks ning sealjuures täita keskkonnaloa nõudeid.

3.7.9. Olen nõus, et erakorralised sündmused võivad nõuda kiiret sekkumist kuid regulaarse ennetava süvendamisega on võimalik selliseid ad hoc süvendamisi enamasti vältida. Oluline on sellistel juhtudel dokumenteerida erakorralise süvendamise vajadus (süvendamist vajava ala piirid ja süvendatud liiva maht) kui selle tulemusel paigutatakse liiv Kärkla kaadamisalale.

Keskkonnaamet nõustub, et suures osas on hooldussüvendused kindla regulaarsusega, seega saab regulaarseid töid ette planeerida ja vastava tehnoloogia tellimisega arvestada. Kopsüvendaja kasutamine peaks olema tõesti vaid vajaduspõhine. Keskkonnaamet täpsustab kaadamisega seotud asjaolusid (vt vastust p 3.7.2. juures). Lisaks on ette nähtud koguste seire. Kärkla kaadamisala kasutamisel on vajalik välja tuua meetod, täpsed pinnase paigutuse koha koordinaadid, tööde ajavahemik, kogused, muud tähelepanekud ning kaadamise vajaduse konkreetne põhjendus (miks ei saa kasutada eelistatud alternatiivi). **Lähtuvalt ettepanekust täpsustatakse loa vormil V16, et esitada tuleb ka teave selles osas, mis kohast konkreetne pinnas pärit.** Teave võimaldab mõista, mis piirkondades ei ole võimalik olnud süvendamine pumpsüvendajaga ja süvenduspinnase paigutamine aladele 3.1. ja 3.2. Seega on täpsustus vajalik ja mõõdukas.

3.7.10. Palun selgitada millistel asjaoludel loetakse sadama tegevust Kärkla kaadamisala kasutamisel loa tingimustega vastuolus olevaks. Näiteks, kas Keskkonnaameti hinnangul on keskkonnaloa tingimused täidetud, kui esimesel aastal paigutatakse aladele 3.1 ja 3.2 kombinatsioonis 15 000 m³, viiendal aastal 10 000 m³ ning kogu ülejäänud liiv veetakse Kärkla kaadamisalale, kusjuures vahepealsel kolmel aastal rannaalale (alad 3.1 ja 3.2) liiva paigutamist üldse ei toimu?

Keskkonnaloas on markeeritud, et eelistama peab pinnase paigutamist aladele 3.1. ja 3.2. Ala

3.2. osas on toodud ka minimaalsed kohustuslikud kogused: „Defitsiidi kompenseerimiseks peab vedama erosiooni all kannatavale rannale vedama 5 aasta jooksul minimaalselt 25 000 m³ liiva, st minimaalselt keskmiselt 5000 m³ aastas. Võimalusel korral esimesel aastal vedada randa 15 000 m³ liiva ning järgneval neljal aastal minimaalselt 2500 m³ liiva aastas“. Seega, kohustuslikud kogused randa vedamiseks on seotud alaga 3.2. Ala 3.1. ala tuleb kasutada alati, kui see on võimalik. Keskkonnaamet täpsustab korralduse p 3.6.5. sõnastust, mis võis tekitada segadust. Vaid erijuhtudele toimub kaadamine Kärkla kaadamisalale. **Keskkonnaamet täpsustas kaadamise lubatavust (vt vastust p 3.7.2. juures) ja toob loa vormil V11 selgelt välja, et kohustuslikud kogused on toodud ala 3.2. jaoks ning lähtuma peab KMH aruandes välja töötatud 5 aastasest tsüklist.**

Juhime tähelepanu, et süvendusvajadus sõltub olulisel määral ilmastikuoludest, siis võib olla tõenäoline, et mõnel aastal töid ei toimugi. Alale 3.1. ja 3.2. ei saa pinnast paigutada, kui süvendustöid ei tehta.

Seega ei oleks loaga kooskõlas, kui esimesel aastal paigutatakse aladele 3.1 ja 3.2 kombinatsioonis 15 000 m³, viiendal aastal 10 000 m³ ning kogu ülejäänud liiv veetakse Kärkla kaadamisalale (kohustuslik kogus on ala 3.2. jaoks). Keskkonnaloaga oleks vastuolus ka see, kui alale 3.2. ei veeta pinnast ettenähtud mahus (näiteks veetakse vähem) või kui toimub süvendamispiinnase kaadamine ka olukordades, kus süvenduspiinnase pumpamine on tehniliselt võimalik.

Arendajal on kohustus teostada detailset koguste seiret, seega on võimalik saada detailne ülevaade süvendatud piinnase paigutamise osas ning seeläbi kontrollida loa nõuete täitmist.

3.7.11. KMH arutelude käigus olid rannaekspertid ühel meelel, et kuigi kogu süvendatava liiva vedu rannaalale (ala 3.2), võib olla problemaatiline, on liiva paigutamine kombinatsioonis rannale ja veealuse liivaseljaku peale (alad 3.1 ja 3.2) tehnoloogiliselt teostatav ja vajalik rannaerosiooni peatamiseks. Puuduvad arvutused ja analüüsid, mille alusel võiks väita, et 20% settevoost tagaks rannajoone stabiliseerumise. Rannaerosiooni peatamiseks on vajalik pidev ja piisav settevoog rannale. Liiva rannaaladele 3.1 ja 3.2 paigutamine keskmiselt 20% ulatuses aastasest settevoost, potentsiaalselt mitmeaastaste vahedega, ei ole arvestatav meede sadama süvendamisest põhjustatud erosiooni peatamiseks. KMHs toodud 20% liiva rannaalale paigutamise meede on hädavajalik ikkagi vaid ulatusliku erisooni kompenseerimiseks kuni alale 3.1 pumbatava liiva looduslik edasiliikumine taastub, eriti ranna lõunapoolses osas kuhu liiva jõudmine looduslike protsesside tulemusel võtab rohkem aega.

KMH aruande lk 24 on toodud, et Dr Hannes Tõnisson arvutuste[\[26\]](#) kohaselt on sadamast lõunas asuvas piirkonnas setete aastane defitsiit ligikaudu 2500 m³ aastas. Seega tuleks iga-aastaselt sadamast lõunasse lisada sama kogus setteid. Seega on selged arvutused nõuete seadmiseks ala 3.2 osas. KMH aruandes markeeriti vajadus ka ekskavaatoriga süvendamiseks ja piinnase kaadamiseks kaadamisaalel. Siiski, kaadamise täpne maht sõltub ilmastikuoludest, konkreetse hooldussüvenduse iseloomust (koht, ajakriitilisus jne), tehnoloogia arengust ja kättesaadavusest, seega ei toodud KMH aruande välja ka maksimaalseid kaadamise mahtusid. Lisaks, olemasolevale liivakeelele (ala 3.1.) paigutatava liiva edasi liikumine on väga aeglane

protsess ja selle osas on üksjagu määramatust (vt KMH aruanne lk 22). KMH aruande raames töötati välja ka seirekava, mille tulemustest lähtuvalt on võimalik edaspidi tööde korraldust muuta, kui ilmneb, et KMH aruandes tehtud eeldused ei pea paika ja vähem koormavad meetmed ei anna tulemust.

3.7.12. Seire peaks sisaldama ka sügavusmõõtmisi 3.1 alal, sest liivakeha arengu jälgimine on oluline nii ranna arengu kui ka pinnasepumbaga kaadamistööde juhtimise seisukohast. 5-aastane seireperiood annab kindlasti väärtuslikku infot ranna arengu ja praktilist kogemust liiva paigutamise metoodika osas, kuid on rannaarengu seiskohast suhteliselt lühike aeg ning väga keeruline on hinnata rannakaitse meetmete tõhusust olukorras kus rannaalale (ala 3.1 ja 3.2) kaadamist viiakse läbi ebaregulaarselt. Seepärast võib olla asjakohane pikem seireperiood 2-3 vahekokkuvõttega ning võimalusega keskkonnaloa tingimusi muuta vastavalt vajadusele.

KMH raames töötati välja seire kava. Selle kohaselt tuleb rannaprofiilid teha 400 m sammuga 3 km lõigul sadamast lõunas jälgides riikliku seire metoodikat. Profiilid peavad katma ka erakinnistuid. Profiilid peavad ulatuma meres maksimaalselt kuni 1,5 m sügavuseni. Seega on Keskkonnaameti hinnangul kaetud ka ala 3.1. sügavused. Siiski, **KMH raames olemasoleva liivakeele kohal profiile ei tehtud, seega täpsustame, et üks profiil tuleb teha ka ala 3.1. juures.**

Randa võivad mõjutada ka tormid, lisaks iga aasta ei pruugi toimuda süvendustöid ja süvenduspinnase paigutamist. Seega nõustub Keskkonnaamet KMH aruande raames ranniku eksperdi poolt välja pakutud rannikuseire aruannete esitamise sagedusega (iga aastane seire, seirearuanne esitada igal 5. aastal) ning seire aruande esitamise sagedust ei muudeta.

3.7.13. Süvendatud liiva kaadamine aladele 3.1 ja 3.2 kombinatsioonis on kooskõlas KMH tulemustega. Kärkla kaadamisalale on sobiv vaid moreeni ja tingimuslikult ka mingi osa liiva kaadamiseks süvendamise taaskäivitamise esimesel aastal kui liivaga täitunud kanal tuleb puhastada. Keskkonnaloa eelnõus soovitatud proportsioonides materjali teisaldamist (20% aladele 3.1 ja 3.2 ning 80% Kärkla kaadamisalale) ei saa lugeda proportsionaalseks rannakaitse meetmeks tähtajatu keskkonnaloa puhul. 80% materjali eemaldamine rannasüsteemist ei ole proportsionaalne ka 5 aastase seireperioodi jooksul kuna on tugevalt kallutatud rannast liiva eemaldamise kasuks.

Selgitame, et keskkonnaloale on märgitud maksimaalsed vee erikasutuse mahud. Täpsed iga-aastased süvenduse mahud sõltuvad vajadusest. Keskkonnaloas on markeeritud põhimõte, et eelistama peab süvenduspinnase paigutamist alale 3.1 ja 3.2. Lisaks, Keskkonnaamet täpsustas kaadamise mahtu ning tingimusi (vt vastust p 3.7.2. juures). Samuti on arendaja 25.09.2025 kirjas kinnitanud, et pinnas mida on võimalik pumbata, ka pumbatakse. Seega eeldus, et 80% pinnasest kaadatakse Kärkla kaadamisalale, on ennatlik.

3.7.1.4. Kaadamise nõuded (tabel V11) „Kaadamine Kärkla kaadamisalale ei ole eelistatud tegevus, seda on lubatud kasutada vaid juhul, kui kasulik paigutamine ei ole võimalik“ on väga üldsõnalised ja vabalt tõlgendatav punkt. Setete kasulik kaadamine aladele 3.1 ja 3.2 on reguleeritud vaid nõudega paigutada sinna 25 000 m³ viie aasta jooksul. Kogu ülejäänud

materjal, mis moodustab keskmiselt 80% süvendatud materjali mahust on juba keskkonnaloas toodud põhjendustega võimalik teisaldada Kärkla kaadamisalale (kompensatsiooniala süvendatav vaid kopa ja pargasega) kuigi on teada, et sellega tekitatakse märkimisväärne settedefitsiit rannas. Arvestades, et see on arendajale kõige odavam alternatiiv kasutades olemasolevat tehnikat, siis tõenäoliselt seda maksimaalselt ka kasutatakse. Maksimaalne lubatud kaadamiskogus 25 000 m³ aastas tekitaks olukorra kus mitmel järjestikulisel aastal on võimalik kogu aastane settevoog rannasüsteemist eemaldada.

Keskkonnaamet täpsustas kaadamise mahtu ning tingimusi (vt vastust p 3.7.2. juures). Lähtuvalt Bauest OÜ eksperthinnangust ei ole kopaga süvendamine kõige soodsam alternatiiv. Seega eeldus, et 80% pinnasest kaadatakse Kärkla kaadamisalale, on ennatlik.

3.7.15. Defitsiidi kompenseerimiseks peab vedama erosiooni all kannatavale rannale vedama 5 aasta jooksul minimaalselt 25 000 m³ liiva, st minimaalselt keskmiselt 5000 m³ aastas. Võimalusel korral esimesel aastal vedada randa 15 000 m³ liiva ning järgneval neljal aastal minimaalselt 2500 m³ liiva aastas. Olen nõus, et osaliselt see settedefitsiiti kompenseeriks. Oluline on siiski märkida, et Tahkuna poolsaare aastane settevoog on ligikaudu 25 000 m³ ja 20% sellest mahust kompenseerib rannaerosiooni vaid vähesel määral ning olulist pikaajalist mõju ei oma kui pidev ja piisav settevoog põhjapoolt ei taastu. Seega ei ole see proportsionaalne meede ning oleks vastuolus nii KMH rannakaitse kui ka HELCOM'i suunistega.

Keskkonnaamet lähtus alale 3.2. setete paigutamise mahu määramisel KMH aruandes toodust. Seega ei ole nõue vastuolus KMH aruandes tooduga. HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendi ptk 7 kohaselt tuleb eelistada setteid hoida vee-, estuaari- või meresüsteemis. Siiski, ptk 8 on selgitatud, et tuleb silmas pidada nii keskkonnakaalutlusi kui ka majanduslikku ja tehnilist teostatavust (nt ala ligipääsetavust laevadele). Seega on kombineeritud lahendus kooskõlas HELCOM juhiseiga. Keskkonnaamet täpsustas kaadamisega seotud nõudeid, seire tulemustest lähtuvalt on võimalik keskkonnaluba muuta. Tuginedes KMH aruandele, ei ole põhjendatud kaadmise täielik keelamine Kärkla kaadamisaale, seega on Keskkonnaamet seisukohal, et keskkonnaloaga määratud kombineeritud töökorraldus on proportsionaalne. Puuduvad alused kaadamise keelamiseks (VeeS § 192 lg 3 p 9 ja 10).

3.7.16. Esimesena eelistusena kasutada süvenduspinnase kasulikku paigutamist KMH aruandes märgitud aladele 3.2. ja 3.1. Kärkla kaadamisala kasutamine võib toimuda vaid põhjendatud juhtudel. Mida loetakse Kärkla kaadamisala kasutamisel põhjendatud juhuks? Keskkonnaloa eelnõus on juba a priori kogu kompensatsiooniala loetud süvendatavaks vaid meetodiga, mis (arendaja väitel) võimaldab süvendatava liiva kaadamist üksnes Kärkla kaadamisalale. Kas seda võib tõlgendada nii, et kogu kompensatsioonialalt süvendatud liiva kaadamine Kärkla kaadamisalale on põhjendatud? Kuna sadama süvendamine toimub põhiliselt kompensatsioonialal, et ennetada faarvaatri ummistumist, siis keskkonnaluba looks olukorra kus kogu rannasüsteemis liikuva liiva saaks teisaldada sügavasse vette, v.a. keskmiselt 20%, mis tuleks teisaldada rannaalale.

Keskkonnaamet täpsustas kaadamise mahtu ning tingimusi (vt vastust p 3.7.2. juures). Koguste

seirest ja ranniku seirest lähtuvalt on võimalik keskkonnaloa tingimusi muuta.

3.8. Otsekohalduvad nõuded

Loaga kaasnevad loa omajale õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima VeeS ja selle alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda loale. Olulisemad keskkonnavalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „[Loa omaja meelekspea](#)“.

[1] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 22.05.2025 kirja nr 6-3/25/7361-4 all.

[2] Kättesaadav: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2024/03/HELCOM-Guidelines-for-Management-of-Dredged-Material-at-Sea.pdf>.

[3] LKS § 38 lg 5 p 2.

[4] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 04.06.2025 kirja nr 6-3/25/7361-7 all.

[5] Registreeritud KOTKAS 01.10.2025 numbriga DM-133426-3.

[6] Registreeritud KOTKAS 23.10.2025 numbriga DM-133426-8.

[7] Registreeritud KOTKAS 20.02.2025 numbriga DM-133426-16.

[8] VMK materjalid kättesaadavad: <https://envir.ee/veemajanduskavad-2022-2027#meetmeprogrammi-doku>.

[9] Veemajanduskavade info on kättesaadav <https://envir.ee/veemajanduskavad-2022-2027>.

[10] Eesti merestrateegia meetmekava kinnitati 22.02.2023 keskkonnaministri käskkirjaga nr 16-7/23/5. Eesti merestrateegia materjalid kättesaadavad: <https://kliimaministeerium.ee/keskkonnakasutus/merestrateegia#iii-etapp-mereala-m>.

[11] Luigujõe, L. & Kuus, A., 2024. Arktiliste veelindudel lennuloendus Eesti rannikumerel.

[12] Gasum Oy, 2016. Soome ja Eesti vaheline maagaasitorustik BALTICCONNECTOR. Keskkonnamõju hindamise aruanne. Kättesaadav:

https://elering.ee/sites/default/files/attachments/BALTICCONNECTOR_YVA_Estonia_290220

[13] Westerberg, H., Rännbäck, P. and Frimansson, H., 1996. Effects of Suspended Sediments on Cod Egg and Larvae and on The Behaviour of adult Herring and Cod. *ICES CM E*, 1996, p.26. Kättesaadav: https://www.ices.dk/sites/pub/CM%20Documents/1996/E/1996_E26.pdf

[14] Registreeritud Kliimaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis nr 8-2/23/2442 ja 8-2/23/2442-3 all.

[15] Riigikontrolli aruanne Riigikogule, 2025, „Loodusväärtuste kaitse ja raied kaitstavates metsades“ järeltegevused“. Kättesaadav: [Auditiaruanded](#).

[16] Euroopa Kohtu 25.11.1999 otsus nr C-96/98: Commission of the European Communities v French Republic, ECLI:EU:C:1999:580

[17] Aedmaa, A. jt. Haldusmenetluse käsiraamat. 2004. Kättesaadav: <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/3ad022c2-9447-4649-92e6-b3153ab78eae/content>.

[18] Registreeritud KOTKAS 22.10.2025 numbriga DM-133426-5.

[19] Registreeritud KOTKAS 30.10.2025 numbriga DM-133426-7.

[20] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 04.06.2025 kirja nr 6-

3/25/7361-7 all.

[21] TU Delft „Special flow conditions in dredging pipelines”. Kättesaadav: https://ocw.tudelft.nl/wp-content/uploads/L_oe4625_Chapter06.pdf

[22] Visintainer, R., Matoušek, V., Pullum, L. and Sellgren, A., 2023. Slurry Transport Using Centrifugal Pumps. Berlin/Heidelberg, Germany: Springer.

[23] Registreeritud KOTKAS 08.12.2025 numbriga DM-133426-11.

[24] Registreeritud KOTKAS 08.12.2025 numbriga DM-133426-12.

[25] Registreeritud KOTKAS 20.02.2026 kirja nr [DM-133426-16](#) all.

[26] Lainemudel OÜ, 2023. Setete liikumise modelleerimine Lehtma sadama lähistel võimalike kaadamisalade korral. [Lehtma sadama KMH aruande lisa 2.1.](#)

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Emma Krikova
juhtivspetsialist
veeosakond

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Vee erikasutuse piirkondade skeem

Teadmiseks: EVELIN ALJAS, Hiiumaa Vallavalitsus, Igor Prigoda, LEIF ANDERSSON OÜ, LIA PRIGODA, Riigimetsa Majandamise Keskus, RIKO NOORMETS, SIRLEY TEDER, TIIT REHA, Transpordiamet

Kai Ginter
vanemspetsialist
veeosakond